

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Ευρώπη και Ελλάδα: Μια παλιά σχέση σε κίνδυνο»

Συγγραφή: ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Εφαρμογή: ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ευρώπη και Ελλάδα: Μια παλιά σχέση σε κίνδυνο

Εφαρμογή σεναρίου

Αντώνιος Μιχαηλίδης

Δημιουργία σεναρίου

Αντώνιος Μιχαηλίδης

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Γενικό Λύκειο Θρακομακεδόνων

Χρονολογία

Από 27-02-2014 έως 20-03-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

1^η ενότητα: Η Πειθώ (Γ΄ Μέρος: Η πειθώ στον πολιτικό λόγο)

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

Π. Εικονικός χώρος: Wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση του σεναρίου αυτού προαπαιτείται η διαρρύθμιση των θρανίων της τάξης έτσι ώστε να εργαστούν οι ομάδες χωρίς απώλεια χρόνου, η προετοιμασία των φύλλων εργασίας (φωτοτύπησή τους αλλά και εγκατάστασή τους σε όλους τους υπολογιστές που θα χρησιμοποιηθούν από τις ομάδες).

Ως προς τις ταυτότητες των μαθητών αναγκαία προϋπόθεση είναι η εμπειρία στη χρήση των μηχανών αναζήτησης και γενικότερα του διαδικτύου και η γνώση της χρήσης Επεξεργαστή Κειμένου και λογισμικού Παρουσίασης. Ασφαλώς απαραίτητη είναι και η εμπειρία της λειτουργίας της τάξης σε ομάδες.

Απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας: Είτε ένα εργαστήριο πληροφορικής εξοπλισμένο με τέσσερις τουλάχιστον ηλεκτρονικούς υπολογιστές και σύνδεση στο διαδίκτυο και βιντεοπροβολέα ή, εναλλακτικά, τέσσερις φορητοί υπολογιστές με διαδικτυακή σύνδεση και βιντεοπροβολέα, εφόσον το μάθημα διεξαχθεί στη σχολική αίθουσα.

Προαπαιτείται τέλος η δημιουργία από τον διδάσκοντα ενός περιβάλλοντος Wiki ή ενός εναλλακτικού περιβάλλοντος Δεύτερου Ιστού (Web 2.0) στο οποίο αισθάνεται εξοικειωμένος.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Αντώνιος Μιχαηλίδης, Ευρώπη και Ελλάδα: Μια παλιά σχέση σε κίνδυνο, Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Λυκείου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το ερέθισμα για το συγκεκριμένο σενάριο έδωσε η εκτενής συζήτηση που αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα αλλά και σε όλη την Ευρώπη σχετικά με τη θέση της πατρίδας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη ζωνή αυτή συζήτηση και στον εσωτερικό αλλά και στον ευρωπαϊκό χώρο έχουν διαπιστωμένα διαμορφωθεί στερεότυπα, τα οποία γεννούν εντάσεις και αντιπαλότητες σε σαθρό υπόβαθρο μάλλον ιδεοληψιών παρά ουσιαστικών διαφορών και συσκοτίζεται κατά συνέπεια η οξεία διαπάλη συμφερόντων που αναπτύσσεται στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε αυτό το ιστορικοπολιτικό περιβάλλον κινείται το σενάριο και επιδιώκει μέσω της Νεοελληνικής Γλώσσας να υπονομεύσει αυτά τα στερεότυπα και να οδηγήσει τη μαθητική σκέψη σε κριτική προσέγγιση της σχέσης Ελλάδας και Ευρώπης. Σε αυτό το πλαίσιο θα μελετηθούν τρόποι και μέσα πειθούς και θα ασκηθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες στην κριτική προσέγγιση των γραπτών δοκιμίων, ώστε μέσω της αυτοδιόρθωσης και της ετεροδιόρθωσης να βελτιώσουν την επίδοσή τους στην παραγωγή κειμενικών ειδών.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στη δύσκολη εποχή που διανύει η χώρα μας τα τελευταία χρόνια τείνει να αναπτυχθεί ένας απομονωτισμός των Ελλήνων και την καρδιά των κατοίκων αυτού του τόπου να καταλάβουν αρνητικά συναισθήματα λιγότερο ή περισσότερο έντονα. Αυτή η εξέλιξη υπάρχει ο κίνδυνος να δηλητηριάσει τον ψυχισμό των Ελλήνων και των Ελληνίδων και να διακυβευθεί η μακράιωνη σχέση που συνδέει την Ελλάδα με την Ευρώπη ως σύνολο. Οι ρίζες της Ελλάδας δεν μπορούν να αποκοπούν από την Ευρώπη. Αυτά τα φαινόμενα, που διαπιστώνει κάθε παρατηρητής που λειτουργεί αδογματίστα και απροκατάληπτα, με ώθησαν να αποπειραθώ να συνδέσω την Ελλάδα με τον νεότερο

ευρωπαϊκό πολιτισμό μέσω των αλληλεπιδράσεων που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των δύο συνόλων, Ελλάδας και Ευρώπης. Ανεξάρτητα από τις επιμέρους αποχρώσεις τους, όλες σχεδόν οι δυνάμεις της ελληνικής πολιτικής σφαίρας προσβλέπουν προς την Ευρώπη με διαφορετικές βεβαίως προσεγγίσεις και ανόμοιες στοχεύσεις. Ωστόσο, αυτή η προσέγγιση στη βάση της αναζητούμενης λύσης επιβεβαιώνει ότι η Ευρώπη αποτελεί τον προορισμό της χώρας μας και τον φυσικό της χώρο.

✓ Στη βάση αυτήν το συγκεκριμένο σενάριο αναζητά καταρχάς τις ρίζες του ευρωπαϊκού πολιτικού πολιτισμού στις ιδέες της μεγάλης Γαλλικής Επανάστασης και επιδιώκει αυτές τις ρίζες να τις προσεγγίσει ο μαθητής με κριτικό τρόπο, ώστε να αναπτύξει μέσω μιας κριτικής αλλά και αναστοχαστικής ματιάς τον κριτικό κατά κύριο λόγο γραμματισμό.

✓ Τον ίδιο στόχο εξυπηρετεί και η επεξεργασία δύο κειμένων με πλούσια επιχειρηματολογία, για το ένα από τα οποία προκύπτει και πρόβλημα ψευδώνυμης απόδοσής του σε Γερμανό ποιητή.

✓ Καλλιεργεί επίσης το παρόν σενάριο την πολυτροπικότητα (Στάμου κ.ά. 2004), αφού μέσω πολλών εργασιών των ομάδων στοχεύει την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων που θα συνδυάζουν εικόνα, λόγο, επιχειρήματα, σχήματα και ήχο.

✓ Η εκτεταμένη χρήση του διαδικτύου στην εκτέλεση του σεναρίου ασκεί τις δεξιότητες χρήσης του κυβερνοχώρου καλλιεργώντας τον ψηφιακό γραμματισμό των μαθητών.

✓ Τέλος, η εμπλοκή των μαθητών και μαθητριών στην άσκηση ετεροδιόρθωσης και αυτοδιόρθωσης έχει ως σκοπό την ανάπτυξη του γλωσσικού γραμματισμού των μαθητών σε μια πιο χρησιμοθηρική κατεύθυνση.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Μέσα από τη θεματική που πρόκειται να πραγματευτούν σε επίπεδο ομάδας στην

τάξη αλλά και κατ' ιδίαν στις ατομικές εργασίες που αναλαμβάνουν να εκπονήσουν στο σπίτι τους:

- Οι μαθητές κοινωνικοποιούνται και εντάσσονται ομαλά στην ευρύτερη κοινωνία και εν προκειμένω στην παγκόσμια κοινότητα, χωρίς εθνικιστικές ή ακραίες στάσεις έναντι του διαφορετικού (φύλου, έθνους, χρώματος, θρησκείας).
- Κατανοούν επίσης πως όλοι οι λαοί διαθέτουν στην ιστορία και τον πολιτισμό τους αξιόλογη πολιτισμική περιουσία, που επιβάλλεται να γίνεται σεβαστή.
- Γνωρίζουν επίσης σημαντικές προσωπικότητες, που είναι δυνατόν να λειτουργήσουν ως πρότυπα συμπεριφοράς, ατομικής και κοινωνικής.
- Καλλιεργούν υπεύθυνη στάση ζωής έναντι όλου του φάσματος των συνανθρώπων με τις εντελώς διαφορετικές σε πολλές περιπτώσεις πεποιθήσεις.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Το συγκεκριμένο σενάριο επιδιώκει οι μαθητές:

- Να καλλιεργήσουν το λεξιλόγιό τους σε έναν ειδικό χώρο που αποτελεί η πολιτική ζωή.
- Να ασκήσουν επίσης την ικανότητα να επιχειρηματολογούν και να πείθουν τον συνομιλητή τους με επιχειρήματα και τεκμήρια.
- Στους στόχους του σεναρίου περιλαμβάνεται και η επιτυχημένη διάκριση ανάμεσα στην ποιητική και την αναφορική λειτουργία του λόγου.
- Στόχος, τέλος, του σεναρίου αυτού είναι η εξάσκηση της ικανότητας στα διαφορετικά κειμενικά είδη και ιδίως στην ομιλία και στο άρθρο ως συχνές επιλογές διατύπωσης των θεμάτων.

Γραμματισμοί

Στο πεδίο των γραμματισμών το σενάριο αυτό καλύπτει τόσο τους θεμελιώδεις όσο και πιο σύγχρονους γραμματισμούς με έμφαση ιδιαίτερη στον κριτικό γραμματισμό.

- Σε επίπεδο γλωσσικού γραμματισμού εργασίες όπως η παραγωγή λόγου, η

επεξεργασία ειδικών λεξιλογικών επιλογών με στόχο τη σημασιολογική τους προσέγγιση αλλά και η παραγωγή και συνεξέταση παραγράφων ως προς τη δομή και το περιεχόμενο ικανοποιούν αυτόν τον πρωταρχικό στόχο.

- Στην καλλιέργεια του κριτικού γραμματισμού ιδίως στη χρήση του διαδικτύου και των πληροφοριών που αυτό παρέχει το σενάριο δίνει ιδιαίτερη έμφαση.
- Στην καλλιέργεια της ικανότητας κριτικής ανάλυσης και κατανόησης ενός απαιτητικού κειμένου και στην πύκνωσή του.
- Στην καλλιέργεια της ικανότητας μετασχηματισμού ενός κειμένου με αναφορική λειτουργία της γλώσσας σε κείμενο με ποιητική λειτουργία.
- Στην καλλιέργεια του προφορικού λόγου με την ανάγκη να παρουσιάζουν προφορικά στην ολομέλεια τα προϊόντα της ομαδικής τους εργασίας δημιουργώντας πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας (Κουτσογιάννης 2012).
- Ικανοποιείται επίσης ο ψηφιακός γραμματισμός με την παραγωγή κειμένων σε Επεξεργαστή Κειμένου και σε Λογισμικό Παρουσίασης (Powerpoint).
- Επίσης, επιδιώκεται η παραγωγή πολυτροπικού κειμένου με σύνθεση κειμένου, εικόνας, ήχου και βίντεο στις Παρουσιάσεις που θα συνθέσουν.
- Στην εξοικείωση με κειμενικά είδη όπως το άρθρο και η ομιλία.
- Στην καλλιέργεια της ικανότητας πειθούς των μαθητών μέσω της μελέτης κειμένων ως προς την πειθώ αλλά και της χρήσης τρόπων πειθούς στα κείμενα που καλούνται να παραγάγουν.

Διδακτικές πρακτικές

Ξεκινώντας με ερωταποκρίσεις, ώστε να δημιουργηθεί μια πρώτη διαλογική προσέγγιση του θέματος της σχέσης Ελλάδας και Ευρώπης, το σενάριο οδηγεί σε ομαδοσυνεργατική μελέτη και κατανόηση κειμένων, ώστε να ακολουθήσει η συνεργασία με βάση τα φύλλα εργασίας στην αναζήτηση ιστορικών πληροφοριών και ακολούθως στην παραγωγή κειμένων κριτικών της στάσης Ελλήνων και Ευρωπαίων. Στο πλαίσιο της ολομέλειας θα ασκηθούν οι μαθητές και στην αξιολόγηση της

οργάνωσης και της δομής παραγράφων καθώς και στην κριτική επεξεργασία και στον εντοπισμό των θέσεων που περιέχονται σε άρθρα που θα αναζητηθούν από το διαδίκτυο. Σε προσέγγιση κειμένων επίσης θα επεξεργαστούν ομαδικά τα κειμενικά είδη και θα εντοπίσουν τα χαρακτηριστικά τους, ενώ θα ελέγξουν και τους τρόπους πειθούς που χρησιμοποιούνται. Τέλος, το σενάριο θα στραφεί και στην ομαδική διερεύνηση ειδικών οικονομικών όρων που άπτονται της προβληματικής σημερινής κατάστασης της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Στην επιλογή αυτού του θέματος ωθήθηκα από τη διαπίστωση πως οι μαθητές μας βρίσκονται σε μεγάλη άγνοια των θεσμών της Ευρώπης, αγνοούν τις σχέσεις και τις δεσμεύσεις που συνδέουν την κάθε χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Ένωση και επομένως πολύ επιπόλαια υιοθετούν άκριτα απόψεις που διακινούνται από τα ενημερωτικά μέσα ή από δυνάμεις που προωθούν συμφέροντα. Επιπλέον, στις μέρες μας αυξάνει η παρουσία ενός ρεύματος ευρωσκεπτικισμού στη χώρα μας και είναι κρίσιμο οι μαθητές και οι μαθήτριάς μας να μπορούν οπλισμένοι με γνώσεις και επιχειρηματολογία υπέρ και κατά της Ευρώπης να προχωρήσουν στην προσωπική τους τοποθέτηση έναντι του ευρωσκεπτικιστικού αυτού ρεύματος. Στο διδακτικό εγχειρίδιο, εξάλλου, υπάρχει η υποενότητα «Η πειθώ στον πολιτικό λόγο», που πρέπει να διδαχτεί και το πολύ ενδιαφέρον κείμενο της ομιλίας του Κωνσταντίνου Καραμανλή κατά την ημέρα υπογραφής της ένταξης της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες το 1979. Για όλους αυτούς τους λόγους επέλεξα το θέμα του παρόντος σεναρίου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η παρούσα πρόταση συνδέεται πολλαπλώς με τα ισχύοντα στο σχολείο, εφόσον,

όπως προσημειώθηκε, καλύπτει την ενότητα «Πειθώ στον πολιτικό λόγο». Ωστόσο, τα θέματά της καλύπτουν και θεματολογικά την ύλη των εξετάσεων της Γ΄ Λυκείου, εφόσον άπτεται της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ελληνικής παράδοσης και ταυτότητας. Στους «Θεματικούς Κύκλους» μια ολόκληρη θεματική ενότητα με αρκετά κείμενα αφορά την Ευρώπη και τη σχέση της Ελλάδας με αυτήν. Επιπρόσθετα, με την πρόταση αυτήν καλύπτουμε και στο θεωρητικό τμήμα το κεφάλαιο της Πειθούς και των τρόπων και μέσων που αυτή χρησιμοποιεί. Ζητείται από την πρότασή μας να εντοπιστούν οι τρόποι και τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιούνται σε σειρά κειμένων. Τέλος, εξασκούνται οι μαθητές στην αξιολόγηση και τη συγγραφή παραγράφων συγκεκριμένων ειδών καθώς και στην παραγωγή κειμενικών ειδών.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές στο σενάριο αυτό θα καλλιεργήσουν σε επαφή με το διαδίκτυο τις ικανότητές τους στη χρήση της τεχνολογίας και θα αυξήσουν τις πηγές πληροφοριών, τις προσωπικές τους δυνατότητες να κατανοούν κρίνοντας και να επιλέγουν τους διαύλους της προσωπικής τους πληροφόρησης και καλλιέργειας. Θα ασκηθούν στον κριτικό έλεγχο των πηγών πληροφόρησης, ώστε να αναπτύξουν μεγαλύτερες αντιστάσεις και να ερευνούν περισσότερο και την πηγή και την αλήθεια των πηγών. Θα εκμεταλλευτούν επιπλέον την τεχνολογία για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων και για τη θεώρηση του κειμένου που συνθέτουν όχι πλέον σαν ενός μονοδιάστατου αλλά ως ενός πολυτροπικού κειμένου με υπερδεσμούς που διευρύνουν τις εναλλακτικές αναγνώσεις του αλλά και υποστηρίζουν τεκμηριώνοντας τις θέσεις που περιέχει το κείμενο. Θα μπορούν τέλος να μεταβάλλουν τα κείμενά τους αλλάζοντας λέξεις, ύφος, μορφή, διαμόρφωση προσαρμόζοντάς το στις εκάστοτε νέες απαιτήσεις επικοινωνίας.

Κείμενα

1) Απόστολος Παύλος, Προς Κορινθίους Α 13

- 2) Αποσπάσματα της Προς Κορινθίους Επιστολής στον Ύμνο της Ευρώπης
- 3) Bernard Knox, «Οι αρχαιότεροι νεκροί λευκοί Ευρωπαίοι άνδρες και άλλες σκέψεις για την κλασική παιδεία». (μτφρ. Νίκος Νταγιάντας) σελ. 114-117. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2005.
- 4) Günter Grass, [«Η ντροπή της Ευρώπης»](#) (εφημ. *Καθημερινή* 26-05-12)
- 5) Αγνώστου συγγραφέα (αποδιδόμενο στον Φρ. Σίλερ), «Καταραμένη Έλληνα» (βλ. 4^ο Φύλλο Εργασίας)
- 6) Κωνσταντίνου Καραμανλή, [Ομιλία στην τελετή ένταξης της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες](#)
- 7) Μπένζαμιν Μπάρμπερ, [Ο ολοκληρωτισμός των ΜακΝτόναλντς](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^ο δίωρο

Ξεκίνησα την εφαρμογή του σεναρίου την Πέμπτη 27/2/14 την 3^η και 4^η ώρα στο τμήμα Γ1 στην προσωπική μου αίθουσα διδασκαλίας. Η εφαρμογή, πριν ακόμη ξεκινήσει, συνάντησε μερικά προβλήματα τα οποία παραθέτω. Καταρχάς, έτυχε στο διάλειμμα πριν από το δίωρο να έχουμε ως Σύλλογος διδασκόντων ενημέρωση για θέματα διοίκησης και γραφειοκρατίας (προσκόμιση τίτλων σπουδών και διαδικασία επικύρωσης κτλ.), με αποτέλεσμα ένα μέρος της πρώτης ώρας της εφαρμογής να χαθεί. Ακολούθως κι επειδή η εφαρμογή έγινε στη δική μου τάξη με τα μηχανήματα τα δικά μου και ένα τάμπλετ ενός μαθητή, υπήρξε πρόβλημα με το αργό διαδίκτυο και με ένα netbook, το οποίο δεν ξεκινούσε και χάθηκε σε μια ομάδα κι άλλος χρόνος. Η επιλογή να εκτελέσω την εφαρμογή στην τάξη μου οφειλόταν στις δυσκολίες να εξασφαλίσω την αίθουσα Πληροφορικής λόγω των προγραμμάτων του σχολείου. Ωστόσο, αντιμετωπίζοντας αυτά τα προβλήματα με τα διαδίκτυο και με ορισμένα μηχανήματα κατέληξα στο συμπέρασμα ότι δεν πρέπει να προσπαθούμε να τρέξουμε ένα σενάριο εκτός του σχολικού εργαστηρίου, γιατί και τα απρόοπτα πάντα συμβαίνουν και ο χρόνος για να στηθούν και να λειτουργήσουν όλοι οι σταθμοί είναι

πολύς και δυσχεραίνεται η προσπάθεια των μαθητών. Τέλος, άλλη μια δυσχέρεια ήταν η απροθυμία δυο μαθητών με σταθερά μειωμένη διάθεση για μάθημα και συμμετοχή, οι οποίοι έμειναν στην πρώτη ώρα μάλλον θεατές και στο διάλειμμα αποχώρησαν αφήνοντας κατά τη δεύτερη ώρα τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας χωρίς βοήθεια.

Με αυτές τις δυσχέρειες λοιπόν ξεκίνησα πρώτα ενημερώνοντας αρχικά τις τέσσερις ομάδες για το σενάριο και στη συνέχεια δείχνοντας το επτάλεπτο βίντεο του μουσικού κομματιού του Πράισνερ για την τριλογία του Κισλόφσκι *The unification of Europe*. Οι ομάδες, πλην μιας, άνοιξαν το απόσπασμα από την Επιστολή προς Κορινθίους του Αποστόλου Παύλου (βλ. *Συνοδευτικό υλικό*, Προς Κορινθίους αποσπάσματα) που είχαν μόλις δει στο βίντεο με τη μουσική του Κισλόφσκι και ταυτόχρονα άνοιξαν το άρθρο για την τριλογία του Κισλόφσκι (βλ. *Συνοδευτικό υλικό*, Τριλογία του Κισλόφσκι) που έχει το [1ο Φύλλο Εργασίας](#). Μια μαθήτρια που είναι ...ερωτευμένη με τον κινηματογράφο άρχισε να συνθέτει σε φύλλο τις απαντήσεις από μνήμης, ενώ οι άλλοι της ομάδας δούλευαν με τα αρχεία του Φύλλου Εργασίας. Την επανέφερα ...στην τάξη, για να μη χαθεί χρόνος και κυρίως για να λειτουργούν ομαδικά. Τελικά, η ομάδα αυτή δεν ολοκλήρωσε το αρχείο Παρουσίασης, όπως προέβλεπε το σενάριο, γιατί συγκέντρωσαν πολλές χειρόγραφες σημειώσεις. Τους ζήτησα να συμβάλουν στην τελική αποτύπωση των κύριων σημείων στην ολομέλεια από τις χειρόγραφες σημειώσεις.

Οι τρεις ομάδες άρχισαν να απαντούν γραπτώς και τις ερωτήσεις για τη διερεύνηση του θέματος, ερωτήσεις που δε χρειάζονταν γραπτή απάντηση, προφανώς επειδή δεν είδαν ολόκληρο το Φύλλο Εργασίας και τις συγκεκριμένες απαιτήσεις που υπήρχαν στο τέλος του (Εργασία ανά ομάδες). Παραθέτω εδώ τα αρχεία Επεξεργαστή Κειμένου και στον φάκελο των Τεκμηρίων τα αρχεία Παρουσίασης που δημιούργησαν οι ομάδες (*Τεκμήρια*, Ομάδα1,2,3_Γαλλική Επανάσταση).

Αρχείο πρώτης ομάδας: (προσάρμοσα μόνο τη γραμματοσειρά και τα τεχνικά χαρακτηριστικά αλλά δεν παρενέβην καθόλου στα κείμενα)

1^η Ομάδα:

Η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη του 1793

- 1. Σκοπός της κοινωνίας είναι η γενική ευημερία. Η κυβέρνηση υπάρχει μόνο και μόνο για να δίνει στον άνθρωπο την εγγύηση πως θ' απολαμβάνει τα φυσικά και αναφαίρετα δικαιώματά του.*
- 2. Τα δικαιώματα αυτά είναι η ισότητα, η ελευθερία, η ασφάλεια και η ιδιοκτησία.*
- 3. Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι, και φυσικά και μπροστά στο νόμο.*
- 4. Ο νόμος είναι ελεύθερη κι επίσημη εκδήλωση της κοινής θελήσεως. Είναι ίδιος για όλους, είτε όταν προστατεύει είτε όταν τιμωρεί. Δε μπορεί να διατάζει παρά όσα είναι δίκαια κι ωφέλιμα στην κοινωνία. Δε μπορεί ν' απαγορεύει παρά όσα είναι βλαβερά γι' αυτήν.*
- 5. Όλοι οι πολίτες είναι δεκτοί σε κάθε δημόσιο λειτουργήμα. Οι ελεύθεροι λαοί, εκλέγοντας τους δημόσιους λειτουργούς, δεν αναγνωρίζουν άλλους λόγους προτιμήσεως απ' την αρετή, την εξυπνάδα και τη μόρφωση.*
- 6. Η ελευθερία είναι μια δύναμη που ανήκει στον άνθρωπο, και που του επιτρέπει να ενεργεί χωρίς να βλάπτει τα δικαιώματα του άλλου. Για πηγή της έχει τη φύση, για κανόνα της τη δικαιοσύνη, και για προστασία της το νόμο.*
- 7. Καθένας έχει δικαίωμα να δημοσιεύει τις σκέψεις και τα φρονήματά του, με τον τύπο, με τον προφορικό λόγο ή όπως αλλιώς νομίζει. Οι πολίτες μπορούν να συνέρχονται ειρηνικά και να ασκούν ελευθέρα όποιο θρήσκευμα πιστεύουν.*
- 8. Ο νόμος πρέπει να προστατεύει την κοινή και την προσωπική ελευθερία απέναντι στην καταπίεση εκείνων που κυβερνούν.*
- 9. Κανείς δεν καταδιώκεται, δε συλλαμβάνεται, ή φυλακίζεται παρά όταν κι όπως ορίζει ο νόμος.*

10. Όσοι ζητούν, εκδίδουν, υπογράφουν ή διατάζουν την εκτέλεση παρανόμων πράξεων είναι ένοχοι και τιμωρούνται.
11. Κανείς δεν δικάζεται και δεν τιμωρείται αν δεν απολογηθεί πρώτα, αν δεν κλητευθεί νόμιμα, κι αν δεν υπάρχει αντίστοιχος νόμος, που να δημοσιεύτηκε πριν απ' την κολάσιμη πράξη του.
12. Δικαίωμα ιδιοκτησίας είναι το προνόμιο κάθε πολίτη να μεταχειρίζεται και να διαθέτει όπως νομίζει καλύτερα την περιουσία του, τα εισοδήματά του, τους καρπούς της εργασίας και της δραστηριότητάς του.
13. Όλοι μπορούν να διαθέσουν όπως νομίζουν τη δουλειά τους και τον καιρό τους, μα ούτε οι ίδιοι μπορούν να πουλήσουν τον εαυτό τους, ούτε να πουληθούν από άλλους, γιατί το πρόσωπο τους είναι ιδιοκτησία αναπαλλοτρίωτη. Ο νόμος δεν αναγνωρίζει ιδιαίτερη τάξη δούλων ή υπηρετών, αλλά μόνο ανταλλαγή υπηρεσιών κι αμοιβών ανάμεσα στον εργαζόμενο και τον εργοδότη.
14. Κανείς δεν στερείται και το ελάχιστο μέρος της ιδιοκτησίας του χωρίς δική του συγκατάθεση, παρά μόνο όταν αποδειχτεί πως κάποια δημόσια ανάγκη απαιτεί αυτή τη στέρηση, κι αφού δοθεί μια δίκαιη αποζημίωση.
15. Κανένας φόρος δεν επιβάλλεται όταν δεν αποβλέπει σε δημόσια ωφέλεια. Όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα να συνεργάζονται στον προσδιορισμό των φόρων, να επιβλέπουν τη χρήση τους και να ελέγχουν τη διαχείρισή τους.
16. Τα δημόσια βοηθήματα είναι χρέος ιερό. Η κοινωνία πρέπει να προνοεί για τη συντήρηση των δυστυχισμένων πολιτών.
17. Η παιδεία είναι γενική ανάγκη. Η κοινωνία πρέπει να ενισχύει μ' όλες τις δυνάμεις της τις προόδους του ανθρώπινου λόγου, κάνοντας τη μάθηση προσιτή σε κάθε πολίτη.
18. Η κυριαρχία ανήκει στο λαό, είναι αδιαίρετη, απαράγραπτη κι αναπαλλοτρίωτη.
19. Καμιά μερίδα του λαού δε μπορεί να μεταχειριστεί την εξουσία ολόκληρου του λαού. Η μειοψηφία έχει το δικαίωμα να εκφράσει τη θέληση της ελεύθερα κι ανεμπόδιστα.

20. Κάθε άρπαγας της εθνικής κυριαρχίας πρέπει να σκοτώνεται αμέσως απ' τους ελεύθερους πολίτες.
21. Ο λαός έχει πάντα το δικαίωμα ν' αναθεωρεί και να μεταρρυθμίζει το Σύνταγμά του.
22. Κάθε πολίτης έχει δικαίωμα να συνεργάζεται στη σύνταξη του νόμου και στο διορισμό των εντολοδόχων του.
23. Οι δημόσιες θέσεις είναι ουσιαστικά προσωρινές.
24. Τα εγκλήματα των εντολοδόχων του λαού δεν πρέπει ποτέ να μένουν ατιμώρητα.
25. Το δικαίωμα της υποβολής αναφορών στους αρμοδίους δεν μπορεί ποτέ ν' απαγορευτεί, ν' αναβληθεί ή να περιοριστεί.
26. Η αντίσταση εναντίον της καταπίεσως είναι συνέπεια των φυσικών δικαιωμάτων του ατόμου.
27. Ολόκληρη η κοινωνία καταπιέζεται όταν ασκείται καταπίεση σ' ένα και μόνο μέλος της. Και κάθε μέλος καταπιέζεται, όταν ασκείται καταπίεση σ' όλη την κοινωνία.
28. Όταν η κυβέρνηση παραβιάζει τα δικαιώματα του λαού, η επανάσταση είναι για το λαό, και για κάθε μερίδα του, το πιο ιερό κι αναγκαίο καθήκον.
- 29.

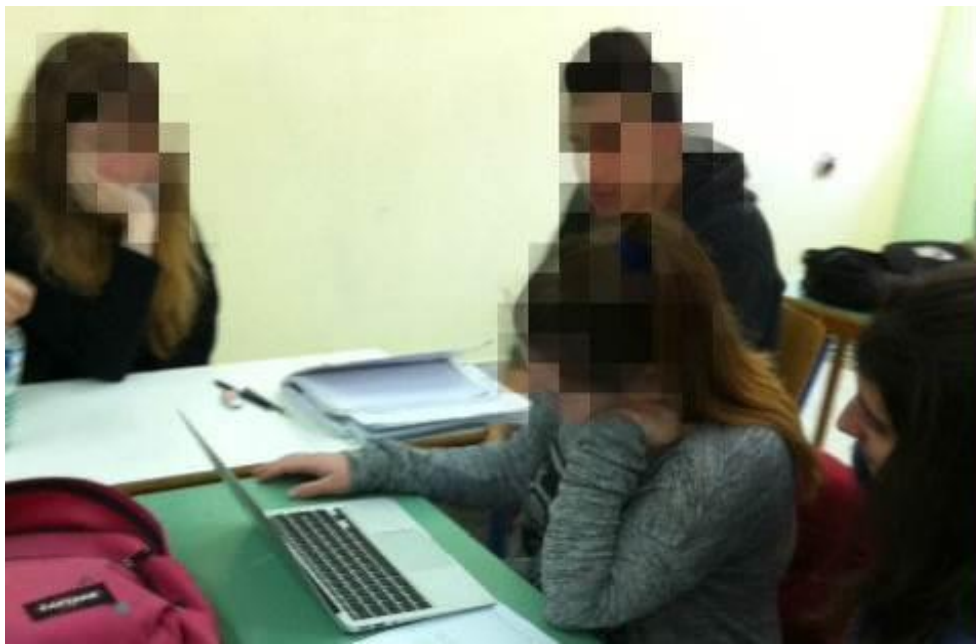
Στην κατωτέρω φωτογραφία η ομάδα:

2^η Ομάδα:

Η 2^η Ομάδα δεν πρόλαβε να αποτυπώσει με επάρκεια τις σημειώσεις και τις σκέψεις της στο αρχείο Παρουσίασης (Συνοδευτικό υλικό, 2η ομάδα Γαλλική επανάσταση) και αυτό έμεινε πολύ φτωχό. Στην κατωτέρω φωτογραφία η ομάδα.

3^η Ομάδα:

Η 3^η ομάδα δημιούργησε ένα στοιχειώδες αρχείο Παρουσίασης, γιατί αναλώθηκε σε συζήτηση και αναζήτηση των απαντήσεων. Προφανώς δυσκολεύτηκαν και στην κατανόηση των κειμένων. Τα σημεία που συνέθεσαν ως απάντηση στις ερωτήσεις του Φύλλου Εργασίας είναι στο Συνοδευτικό υλικό. Κι εδώ, στην κατωτέρω φωτογραφία η ομάδα.

4^η Ομάδα:

Η 4^η ομάδα, με την αφοσιωμένη στον κινηματογράφο μαθήτριά και με τους δυο που αποχώρησαν στο διάλειμμα, κατέγραψε αρκετά εκτενείς σημειώσεις σε χαρτί (βλ. Συνοδευτικό υλικό, ομάδα 4) αλλά δεν έφτιαξε αρχείο Παρουσίασης. Συνέβαλε, ωστόσο, στην παρουσίαση των εργασιών στην ολομέλεια στην τελευταία φάση του διώρου. Στο τέλος του διώρου μια μαθήτριά κατέγραψε στον πίνακα τις αρχές της Γαλλικής επανάστασης που έκριναν οι ομάδες ως πιο σημαντικές (βλ. φωτογραφία παρακάτω).

2^ο δίωρο

Στις 6 Μαρτίου 2014 στο Εργαστήριο πληροφορικής υλοποιήθηκε το δεύτερο δίωρο του σεναρίου με τέσσερις ομάδες πάλι και τέσσερις σταθμούς. Από την προηγούμενη ημέρα είχα εγκαταστήσει σε τέσσερις σταθμούς στο Εργαστήριο το Φύλλο Εργασίας. Η μία ομάδα είχε πάλι δύο παιδιά λόγω σταθερής αποχής δυο άλλων μαθητών και ασθένειας δυο άλλων. Οι υπόλοιπες τρεις ομάδες είχαν τέσσερις ή πέντε μαθητές.

Έδωσα λοιπόν το [2ο Φύλλο Εργασίας](#) με το κείμενο του Bernard Knox, «Οι αρχαιότεροι νεκροί λευκοί Ευρωπαίοι άνδρες και άλλες σκέψεις για την κλασική παιδεία» και άρχισαν να δουλεύουν οι ομάδες. Οι ομάδες δούλεψαν με διάθεση προφανώς επειδή και το κείμενο του Knox και το θέμα τους ενδιέφερε. Μετά από 30 λεπτά περίπου ομαδικής εργασίας και τήρησης σημειώσεων, άρχισε η συζήτηση στην ολομέλεια των ερωτημάτων.

Η πρώτη ομάδα απάντησε το α' ερώτημα σημειώνοντας πως οι ξένοι είναι επιφυλακτικοί, γιατί ταυτίζουν τους Νεοέλληνες με τους αρχαίους Έλληνες. Προκλήθηκε μια ενδιαφέρουσα συζήτηση και περάσαμε με τη δεύτερη ομάδα στο β'

ερώτημα. Με την ερώτηση αυτήν ημιτελή τελείωσε η πρώτη ώρα. Στην έναρξη της β' ώρας ολοκληρώθηκε η συζήτηση αυτής της ερώτησης και με την τρίτη ομάδα ξεκίνησε η συζήτηση της τρίτης ερώτησης. Ακολούθως απαντήθηκαν και συζητήθηκαν πολύ ενδιαφέρουσες σκέψεις, από τις οποίες εξαγόταν η συνειδητοποίηση ότι η κοινή γνώμη χειραγωγείται από τα μέσα ενημέρωσης και άλλες πηγές εξουσίας.

Στη συνέχεια άρχισαν οι ομάδες να δημιουργούν τις παραγράφους, μια για τη στάση των ξένων για τους Έλληνες και μια για το αντίστροφο. Σε δυο ομάδες δημιουργήθηκαν με πρωτοβουλία των μαθητών δύο υποομάδες ανά ομάδα, οι οποίες χειρίστηκαν τις δυο παραγράφους ξεχωριστά. Στο τέλος ως ομάδα έλεγξαν και τις δυο παραγράφους. Η μία ομάδα, η πενταμελής, που λειτούργησε ενιαία και με βραδείς ρυθμούς, δημιούργησε μόνο την πρώτη και ημιτελώς τη δεύτερη. Παραθέτω τις παραγράφους χωρίς να τις διορθώσω γλωσσικά.

1^η Ομάδα:

Θα μπορούσαμε να χωρίσουμε τους ξένους με βάση τον τόπο καταγωγή τους σε δύο κατηγορίες: αυτούς από αναπτυσσόμενες χώρες και αναπτυγμένες χώρες. Όσον αφορά τους ξένους από την πρώτη κατηγορία, επικρατεί μια στάση κατωτερότητας, λύπησης και χλευασμο λόγω των άθλιων οικονομικών συνθηκών και της παραπλανητικής τους προβολής τους από τα ΜΜΕ. Αντιθέτως οσον αφορά τις ανεπτυγμένες χώρες, επικρατεί ένα αίσθημα ζήλιας, εξιδανίκευσης, υποτέλειας και ξενομανίας, η οποία απορρέει τόσο από την υπερπροβολή της οικονομικής ανωτερότητας όσο και της υλιστικής τους πραγματικότητας. Ωστόσο, για ορισμένες χώρες, όπως την Γερμανία επικρατεί αίσθημα μίσους και καχυποψίας λόγω της πρόσφατης οικονομικής δυσχέρειας και κριτικής που πραγματοποιούν όσο ο Γερμανικός λαός.

Η γνώμη των ξένων για εμάς:

Οι περισσότεροι μας θεωρούν οκνηρούς και ανάξιους του ένδοξου παρελθόντος μας.

Επίσης,

2^η Ομάδα:

Δεν θα μπορούσαμε να πούμε ακριβώς ποια είναι η στάση των Ελλήνων απέναντι στους ξένους, καθώς δεν είναι όλοι οι Έλληνες ίδιοι. Υπάρχουν Έλληνες μορφωμένοι, γεμάτοι πείρα, με επαφές με το εξωτερικό, με καλλιεργημένες αξίες και νοοτροπίες, ενώ άλλοι βρίσκονται σε μικρότερο πνευματικό επίπεδο. Ωστόσο, η άποψη που κυριαρχεί για τους αλλοδαπούς, ιδιαίτερα για τους προερχόμενους από τριτοκοσμικές χώρες, είναι υποβαθμισμένη. Στον δρόμο τους κοιτούν με καχυποψία, τους φοβούνται και προσπαθούν να τους αποφύγουν με κάθε δυνατό τρόπο. Αυτό συμβαίνει διότι έχουν ακούσει αρκετά περιστατικά κακουργημάτων που έχουν διαπραχθεί από ξένους και έχουν διαμορφώσει την άποψη πως όλοι τους είναι ίδιοι.

Παλαιότερα, επικρατούσε μια έκδηλη αδιαφορία για τους Έλληνες οι οποίοι δεν προκαλούσαν ούτε θετικά ούτε αρνητικά αισθήματα. Ωστόσο, οι σημερινές συνθήκες που επικρατούν, δηλαδή οικονομική κρίση, μνημόνιο Δ.Ν.Τ., έχουν επενεργήσει επάνω στην άποψη των Ευρωπαίων για την Ελλάδα. Οι ξένοι διάκεινται εχθρικά απέναντι στους Έλληνες, είναι ιδιαίτερα σκληροί και αμείλικτοι. Θεωρούν ότι οι Έλληνες είναι υπεύθυνοι για την δυσχερή κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη και ότι αποτελούν πρότυπα νωθρότητας, κλεψιάς και καιροσκοπισμού. Αυτή την θεώρηση την έχουν προκαλέσει τα ΜΜΕ και οι διάφορες κυβερνήσεις. Οι ξένοι διασύρουν και διαπομπεύουν τους Έλληνες, τους προσβάλλουν και τους υποτιμούν. Μολοταύτα, οι άνθρωποι οι οποίοι έχουν έρθει σε επαφή με τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό, με τις αξίες του καθώς και με τους νεοέλληνες ελπίζουν ότι οι Έλληνες θα καταφέρουν να ξεπεράσουν αυτά που λέγονται σήμερα για αυτούς και θα καταφέρουν να αποκαταστήσουν την φήμη τους και θα δημιουργήσουν ένα καλύτερο μέλλον αφού μπόρεσαν να δημιουργήσουν τέτοιο σπουδαίο και ένδοξο παρελθόν.

3^η Ομάδα:

Με την πάροδο του χρόνου έχει παρατηρηθεί πως η στάση των ξένων απέναντι στους Έλληνες εξελίσσεται ολοένα και πιο αρνητική. Ειδικότερα κυρίαρχο ρόλο σε αυτήν την στάση κατέχουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, που προβάλλουν συνεχώς σε υπερβολικό βαθμό τα δυσάρεστα γεγονότα που συμβαίνουν στην Ελλάδα καθώς και την άθλια κατάσταση που επικρατεί. Αυτό έχει ως απότοκο την ρατσιστική στάση των αλλοεθνών για τους Έλληνες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως οι Έλληνες αντιμετωπίζουν με διαφορετικό τρόπο τους Ευρωπαίους από τους μετανάστες του τρίτου κόσμου. Οι Έλληνες θεωρούν τους Ευρωπαίους ανώτερους όσον αφορά το βιοτικό τους επίπεδο και έχουν μια τάση μιμητισμού και ξενομανίας προς αυτούς. Αυτή η κατάσταση συμβαίνει λόγω της προπαγάνδας των ΜΜΕ που τους παρουσιάζουν ως πρότυπα αλλά και λόγω της δυσχερής οικονομικής κατάστασης της Ελλάδας. Αντίθετα,

4^η Ομάδα:

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στα πλαίσια μιας γενικής κρίσης έχουν διαμορφώσει στους ξένους μια αρνητική άποψη που στηρίζεται κυρίως στις προκαταλήψεις που εδραιώθηκαν λόγω της οικονομικής ύφεσης. Εντούτοις, κατακλύζουν με την παρουσία τους τα ελληνικά εδάφη ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες. Συνοψίζοντας δεν μπορούμε να πούμε ότι η στάση τους είναι εντελώς αρνητική.

Όσον αφορά την στάση των ελλήνων απέναντι στους ξένους φαίνεται να διαφοροποιείται ανάλογα με τον τόπο καταγωγής τους.

Πριν φύγουν, μοίρασα σε όλους τους μαθητές φύλλο με την εργασία για το σπίτι που παραθέτω και εδώ:

Εργασία για το σπίτι: «Αναζητήστε στο διαδίκτυο ή στον γραπτό τύπο άρθρα που καταφέρονται κατά της Ελλάδας και αποδώστε το περιεχόμενό τους σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων που θα στείλετε συνημμένη σε μήνυμά σας στο

ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του καθηγητή σας. Επιλέξτε εσείς τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου. Μπορείτε να εργαστείτε και κατά ομάδες επικοινωνώντας μέσω διαδικτύου προκειμένου να διαμορφώσετε το κείμενό σας».

3^ο δώρο

Την Πέμπτη 13 Μαρτίου προχωρήσαμε την εφαρμογή του σεναρίου στο τρίτο του δώρο στο Εργαστήριο Πληροφορικής. Οι ομάδες με βάση το σενάριο είναι οι εξής τέσσερις:

- οι «φιλόλογοι».
- οι «μυθολόγοι-αρχαιολόγοι».
- οι «πολιτικοί επιστήμονες και ιστορικοί».
- οι «οικονομολόγοι».

Αρχικά, έδωσα στις τέσσερις ομάδες μια παράγραφο που μου έστειλε μαθήτρια ηλεκτρονικά ως απάντηση στη γραπτή εργασία για το σπίτι που είχα μοιράσει στο τέλος του προηγούμενου δώρου. Δυστυχώς και ευτυχώς μόνο η Κ. ανταποκρίθηκε εγκαίρως. Ευτυχώς, επειδή η επεξεργασία περισσότερων της μιας θα απαιτούσε πολύ περισσότερη ώρα. Τους έδωσα δεκαπέντε λεπτά, για να απαντήσουν κρίνοντας την παράγραφο ως προς την επάρκεια των επιχειρημάτων, τον τρόπο ανάπτυξης και τυχόν αδυναμίες πάσης φύσεως. Η παράγραφος είναι αυτή (μαζί με τίτλο):

«Η Ελλάδα που χάθηκε στα μάτια των ξένων

Έχοντας πλέον χάσει την αίγλη και το κύρος του ονόματός της στον παγκόσμιο χάρτη, η Ελλάδα της κρίσης, της ανοχής και της διεφθαρμένης δημοκρατίας φαίνεται να γίνεται συχνά εύκολος στόχος ξένων αρθρογράφων που επιλέγουν να προσεγγίσουν αυτή την υποβάθμιση της χώρας μας με έναν κυνικό ή ακόμη και δηκτικό τρόπο προσάπτοντας στον ελληνικό λαό το γνώρισμα του «τεμπέλη», του «δουλικού» και του συντηρητικού» κατοίκου που αποτελεί το μίγμα της Ευρώπης. Απομυθοποιώντας λοιπόν την Ελλάδα, που μέχρι τώρα κρυβόταν πίσω απ το ένδοξο

παρελθόν της, ο τύπος σε όλα τα μήκη και πλάτη της Γης στοχοποιεί την Ελληνική κυβέρνηση για την αναξιοπιστία της και τις αποτυχημένες πολιτικές της στρατηγικές, θέτοντάς την στο εδώλιο του κατηγορουμένου, ενώ αμφισβητεί την θέση της στην Ευρωπαϊκή ένωση και το ευρώ. Οι επιθέσεις όμως των δημοσιογράφων δεν σταματούν στο οικονομικό επίπεδο και στο συνεχώς αυξανόμενο έλλειμμα του κράτους αλλά εισχωρούν βαθύτερα και διεισδύουν στο έρεβος της ελληνικής κοινωνίας, εκεί όπου και τα φαινόμενα της βίας και της διαφθοράς ερμηνεύονται ως δείγματα ξεπεσμού της ελληνικής κουλτούρας και η ξενοφοβία και οι διακρίσεις των αστικών πόλεων ως νέα πραγματικότητα των κοινωνιών μας λειτουργώντας έτσι αποπροσανατολιστικά τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δυσφημούν την χώρα μας σε παγκόσμια κλίμακα ανοίγοντας αγιάτρευτες πληγές σε μια Ελλάδα που ήδη αιμορραγεί.»

Η Ομάδα των μυθολόγων-αρχαιολόγων αναλύει την παράγραφο και βρίσκει πως αναπτύσσεται με αιτιολόγηση. Η ομάδα των φιλολόγων βρίσκει αίτιο-αποτέλεσμα (στο τέλος) και διαίρεση (της Ελλάδας). Η ομάδα των οικονομολόγων εντοπίζει παραδείγματα προς το τέλος της παραγράφου. Η ομάδα των πολιτικών επιστημόνων συμφωνεί με την αιτιολόγηση.

Προς το μέσο περίπου της ώρας αρχίζουν την επεξεργασία των ερωτημάτων στα Φύλλα Εργασίας που τους έχω μοιράσει ([3ο Φύλλο Εργασίας](#)). Με το τέλος της πρώτης ώρας οι ομάδες έχουν προχωρήσει στην επεξεργασία της δεύτερης ή της τρίτης ερώτησης. Κατά τη δεύτερη ώρα ήρθαν 4-5 ακόμη μαθητές που έλειπαν κατά την πρώτη ώρα και προχώρησε η επεξεργασία των Φύλλων πιο γρήγορα. Οι ομάδες διαιρέθηκαν σε ερευνητές, που έψαχναν στο διαδίκτυο για τις απαντήσεις των ερωτημάτων, και σε δακτυλογράφους, που καταχώριζαν τα στοιχεία.

Οι ομάδες στα αρχεία Παρουσίασης (βλ. Τεκμήρια) που δημιούργησαν (συγκέντρωναν τα στοιχεία τους αρχικά σε φύλλο χαρτί ή σε αρχεία Επεξεργαστή Κειμένου) απάντησαν τις ερωτήσεις με τις εξής επί μέρους διαφοροποιήσεις:

- α) Η ομάδα των αρχαιολόγων δεν πρόλαβε να αποτυπώσει την άποψή της για το δήθεν ποίημα του Σίλλερ.
- β) Η ομάδα των φιλόλογων ολοκλήρωσε την εργασία της αλλά με πιο συνοπτικό τρόπο ως προς το αρχείο Παρουσίασης.
- γ) Το ίδιο συνέβη και με την ομάδα των οικονομολόγων, αν και εκείνη δούλεψε λίγο περισσότερο την οπτική και αισθητική πλευρά του έργου της.
- δ) Η ομάδα των πολιτικών επιστημόνων δούλεψε περισσότερο σε αρχείο Επεξεργαστή Κειμένου, αλλά δεν πρόλαβε να δημιουργήσει ένα πληρέστερο αρχείο Παρουσίασης. Δημιούργησε κάτι αρκετά φτωχό, περιορισμένο μόνο σε υπερδεσμούς. Στο τέλος ο χρόνος για την παρουσίαση στην ολομέλεια ήταν λίγος και οι ομάδες παρουσίασαν βιαστικά το έργο τους προφορικά.

Ως συμπέρασμα από το συγκεκριμένο δίωρο συνάγω τα ακόλουθα:

- α) Στη Γ' Λυκείου είναι σχετικά δύσκολο να ζητήσει ο διδάσκων τη δημιουργία και την αποστολή εργασιών από τους μαθητές μεταξύ δυο μαθημάτων. Λίγοι ανταποκρίνονται λόγω της πίεσης και του άγχους της τάξης.
- β) Ο χρόνος εφαρμογής ορισμένων δραστηριοτήτων είναι πολύς, παρόλο που ίσως δεν φαίνεται στην πρώτη σκέψη και τον σχεδιασμό. Η λειτουργία σε ομάδες και η ομαδική παραγωγή γραπτού ή ηλεκτρονικού προϊόντος δεν είναι κάτι πολύ σύντομο.

4^ο Φύλλο Εργασίας (διαφορετικό για κάθε ομάδα αλλά με κοινές ορισμένες ερωτήσεις)

Στη συνέχεια δίνεται το 4^ο Φύλλο Εργασίας στις ομάδες και το επεξεργάζονται.

Τα φύλλα εργασίας είναι εδώ:

[Φύλλο Εργασίας ομάδας α'.](#)

[Φύλλο Εργασίας ομάδας β'.](#)

[Φύλλο Εργασίας ομάδας γ'.](#)

[Φύλλο Εργασίας ομάδας δ'.](#)

Δίνονται και στις τέσσερις ομάδες τα ποιήματα «Η ντροπή της Ευρώπης» και «Καταραμένη Έλληνα» (και τα δύο κείμενα βρίσκονται στο Συνοδευτικό υλικό) χωρίς τα ονόματα των συγγραφέων.

Η ομάδα α' είναι οι «φιλόλογοι».

Η ομάδα β' είναι οι «μυθολόγοι-αρχαιολόγοι».

Η ομάδα γ' είναι οι «πολιτικοί επιστήμονες και ιστορικοί».

Η ομάδα δ' είναι οι «οικονομολόγοι».

1^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το πρώτο ποίημα και εντοπίστε τα σημεία που αφορούν τον χώρο αρμοδιότητάς σας. Οι «φιλόλογοι» εντοπίστε τις τυχόν φιλολογικές-λογοτεχνικές αναφορές, οι «ιστορικοί» τις αναφορές σε ιστορικά γεγονότα και περιόδους. Και στα δύο ποιητικά κείμενα επιδιώξτε να δείτε πώς προσεγγίζεται η προσφορά της αρχαίας κυρίως Ελλάδας στον νεότερο ευρωπαϊκό κόσμο.

2^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το δεύτερο ποίημα και αφού καταγράψετε τις επιστήμες, τις τέχνες και τις δραστηριότητες που αναφέρονται, αναζητήστε στο διαδίκτυο πρωτοπόρους επιστήμονες και καλλιτέχνες καθώς και αθλητές ή άλλους εκπροσώπους που δημιούργησαν ή προήγαγαν τον συγκεκριμένο χώρο κατά την αρχαιότητα.

3^η ερώτηση (για τις ομάδες α' και β'): Αναζητήστε στο διαδίκτυο τον συγγραφέα του πρώτου ποιήματος καθώς και την πρώτη γερμανόγλωσση και αντίστοιχα την πρώτη ελληνόγλωσση δημοσίευση του ποιήματος. Τι παρατηρείτε για την εποχή και τον χρόνο δημοσίευσής του στη γερμανική και την ελληνική γλώσσα;

3^η ερώτηση (για τις ομάδες γ' και δ'): Αναζητήστε στο διαδίκτυο τον συγγραφέα του δεύτερου ποιήματος καθώς και την πρώτη γερμανόγλωσση και αντίστοιχα την πρώτη ελληνόγλωσση δημοσίευση του ποιήματος. Τι παρατηρείτε για την εποχή και τον χρόνο δημοσίευσής του στη γερμανική και την ελληνική γλώσσα;

4^η ερώτηση (για τις ομάδες α' και β'): Δημιουργήστε ένα αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα καταχωρίσετε τις αναφορές των ποιημάτων που θα εντοπίσετε και συνοδεύστε

αυτές τις αναφορές με εικόνες ή βίντεο που θα βρείτε στο διαδίκτυο προσθέτοντας τους αναγκαίους υπερδεσμούς.

4^η ερώτηση (για τις ομάδες γ' και δ'): Δημιουργήστε ένα αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα καταχωρίσετε τις αναφορές των ποιημάτων που θα εντοπίσετε και συνοδεύστε αυτές τις αναφορές με εικόνες ή βίντεο που θα βρείτε στο διαδίκτυο προσθέτοντας τους αναγκαίους υπερδεσμούς.

5^η ερώτηση κοινή για όλες τις ομάδες: Τι καταλαβαίνουμε από την περίπτωση του ποιήματος «Καταραμένη Έλληνα» για τις δυνατότητες αλλά και τις παγίδες που κρύβει το διαδίκτυο;

Ακολουθώντας οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια τα προϊόντα της έρευνάς τους προφορικά συνδυάζοντας και τα αρχεία Παρουσίασης (Βλ. στα Τεκμήρια, τα αρχεία Παρουσίασης των ομάδων).

Τρίωρο διαγνωστικό κριτήριο που δίνεται σε όλους τους μαθητές για το σπίτι:

A. Κείμενο: Ignacio Ramonet: Το κοινωνικό ζήτημα στην Ευρώπη

Με το σύνθημα « Στοπ στη φτώχεια! », η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακήρυξε το 2010 « Έτος φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού». Καιρός ήταν, καθώς στους κόλπους της Ευρώπης των « 27 » υπάρχουν σχεδόν 85 εκατομμύρια φτωχοί [1]... Ένας Ευρωπαίος στους έξι ζει σε συνθήκες στέρησης. [2] Και η κατάσταση επιδεινώνεται συνεχώς, καθώς απλώνεται το ωστικό κύμα από την έκρηξη της κρίσης. Το κοινωνικό ζήτημα έρχεται να εγκατασταθεί στην καρδιά της αντιπαράθεσης.

Η λαϊκή οργή εκδηλώνεται ενάντια στα προγράμματα δημοσιονομικής αusterότητας στην Ελλάδα, την Πορτογαλία, την Ισπανία, την Ιρλανδία, την Ισλανδία κ.ο.κ. Απεργίες και βίαιες διαδηλώσεις πολλαπλασιάζονται. Πολλοί πολίτες εκφράζονται επίσης αρνητικά στην πολιτική προσφορά (η αποχή και η λευκή ψήφος **αγγίζουν** επίπεδα ρεκόρ) ή υιοθετούν διαφόρων ειδών φανατισμούς (η ακροδεξιά και

η ξеноφοβία ευδοκιμούν). Επειδή η φτώχεια και η κοινωνική απόγνωση θέτουν επίσης σε κρίση και το δημοκρατικό **σύστημα**. Πρέπει άραγε να περιμένουμε την εκρηκτική άνοιξη της ευρωπαϊκής δυσφορίας;

Ποιοι είναι οι φτωχοί του σήμερα; Αγρότες, θύματα εκμετάλλευσης από τα μεγάλα δίκτυα μεταπώλησης, απομονωμένοι συνταξιούχοι, γυναίκες που μόνες μεγαλώνουν παιδιά, νέοι με « δουλειές μίας χρήσεως», ζευγάρια με παιδιά που επιβιώνουν με ένα μόνο βασικό μισθό και βεβαίως οι λεγεώνες των εργαζομένων που η κρίση μόλις πέταξε στο δρόμο. Ποτέ δεν υπήρχαν τόσοι άνθρωποι σε αναζήτηση εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση: 23 εκατομμύρια (πέντε εκατομμύρια περισσότεροι από το 2008). Το χειρότερο είναι πως η βιαιότητα της ανεργίας χτυπάει ιδίως τους νέους. Στην Ισπανία για παράδειγμα, μια χώρα που κατέχει το πιο καταστροφικό ποσοστό στην Ευρώπη, η ανεργία των νέων χτυπάει το 44,5% στους κάτω των 25 ετών. Στη Γαλλία το 24,5% (με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο να βρίσκεται γύρω στο 20%).

Αν το κοινωνικό ζήτημα τίθεται σήμερα με έναν τόσο δραματικό τρόπο, είναι επειδή έρχεται να προστεθεί στην κρίση του κράτους πρόνοιας. Από το τέλος της δεκαετίας του 1970 και την εκρηκτική ανάπτυξη της οικονομικής παγκοσμιοποίησης βγήκαμε από τον κύκλο του βιομηχανικού καπιταλισμού για να μπούμε στην εποχή του άκρατου νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού, του οποίου η βαθύτερη δυναμική είναι η **αποκοινωνικοποίηση**, η καταστροφή του κοινωνικού συμβολαίου. Οι αρχές της αλληλεγγύης και της κοινωνικής δικαιοσύνης πετάχτηκαν στη θάλασσα.

Ο κυριότερος μετασχηματισμός έλαβε χώρα στο πεδίο της οργάνωσης της εργασίας. Η επαγγελματική κατάσταση των μισθωτών υποβαθμίστηκε ριζικά. Μέσα σε ένα πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από τη μαζική ανεργία, η εργασιακή επισφάλεια έπαψε να είναι «μια άσχημη στιγμή που διανύεις περιμένοντας μια σταθερή δουλειά» και μετατράπηκε σε μόνιμη κατάσταση. Στην Πορτογαλία για παράδειγμα, ένας «μισθωτός» στους πέντε έχει ήδη προσληφθεί βάσει ενός συμβολαίου που αποκαλείται «recibo verde» (πράσινη απόδειξη). Ακόμη και αν εργάζεται για χρόνια στην ίδια επιχείρηση ή στο ίδιο εργοστάσιο, με πλήρη απασχόληση, ο εργοδότης του

δεν είναι παρά ένας απλός «πελάτης» στον οποίο ο εργαζόμενος χρεώνει μια «υπηρεσία». Με τον «πελάτη» να μπορεί ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμία αποζημίωση, να σπάσει το συμβόλαιο, την περιφημη «πράσινη απόδειξη».

Μια τέτοια υποβάθμιση της θέσης των μισθωτών διευρύνει το χάσμα των ανισοτήτων. Ένας ολοένα αυξανόμενος αριθμός ατόμων (ιδίως νέων) βρίσκεται στην πράξη αποκλεισμένος από το σύστημα προστασίας (την κοινωνική ασφάλιση) του κράτους προνοίας. Το σύστημα της «επισφάλειας» απομονώνει τους εργαζόμενους, τους περιθωριοποιεί, τους τσακίζει. Πόσες αυτοκτονίες μισθωτών έγιναν στον τόπο της εργασίας τους; Εγκαταλειμμένα στην τύχη τους, εξαναγκασμένα σε ζώοδη ανταγωνισμό, καθένα εναντίον όλων των άλλων, τα άτομα ζουν από εδώ και εμπρός σε ένα είδος ζούγκλας. Κάτι που προκαλεί σύγχυση στα άλλοτε πανίσχυρα συνδικάτα, τα οποία όμως στις μέρες μας συχνά μπαίνουν στον πειρασμό να συνεργαστούν με τις εργοδοτικές οργανώσεις.

Η οικονομική αποτελεσματικότητα έχει καταστεί η έμμονη ιδέα των επιχειρήσεων. Έτσι, φορτώνουν όλο και πιο πολύ στο κράτος τις υποχρεώσεις της κοινωνικής αλληλεγγύης. Με τη σειρά του, το κράτος (πολιορκημένο από το νεοφιλελεύθερο δόγμα που του **υπαγορεύει** επιτακτικά να μειώσει τις δαπάνες του) εκτρέπει αυτές τις επιτακτικές ανάγκες αλληλεγγύης προς τις μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) ή τα ιδιωτικά ανθρωπιστικά δίκτυα. Με τέτοιον τρόπο ώστε η οικονομική και η κοινωνική σφαίρα να απομακρύνονται αενάως η μία από την άλλη. Και η απόσταση ανάμεσά τους γίνεται όλο και πιο πολύ σκανδαλώδης. Για παράδειγμα, στην Ισπανία, τη στιγμή που ο αριθμός των ανέργων το 2009 έφθανε στα 4,5 εκατομμύρια (3,1 εκατομμύρια το 2008), οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις μοίραζαν στους μετόχους τους 32,3 δισεκατομμύρια ευρώ σε μερίσματα (19% περισσότερα από το 2008). Στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εν μέσω οικονομικού ολέθρου, τα κέρδη των δέκα μεγαλύτερων τραπεζών ξεπέρασαν την προηγούμενη χρονιά τα 50 δισεκατομμύρια ευρώ...

Πώς είναι δυνατό κάτι τέτοιο; Ιδού η εξήγηση: Αμέσως μετά την τραπεζική κρίση, το φθινόπωρο του 2008, τα κράτη, διαμέσου των κεντρικών τραπεζών τους, δάνεισαν μαζικά, με επιτόκια πολύ χαμηλά, τις ιδιωτικές τράπεζες που κινδύνευαν. Εκείνες χρησιμοποίησαν τον τεράστιο αυτόν όγκο φθηνού χρήματος για να δανείσουν με τη σειρά τους, με επιτόκια πολύ πιο υψηλά, οικογένειες, επιχειρήσεις, κερδοσκόπους... και τα ίδια τα κράτη - αποκομίζοντας έτσι μοναδικά κέρδη. Αποτέλεσμα, πολλά κράτη -η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, η Ισπανία...- βρίσκονται τώρα βαρύτατα χρεωμένες, εξουθενωμένες και δεχόμενες επίθεση από χρηματοπιστωτικούς παράγοντες (τράπεζες, κερδοσκόπους κ.λπ.) που ήταν σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνοι για την κρίση του 2008... και στους οποίους τα κράτη είχαν συνεισφέρει πόρους για να τους σώσουν από τη χρεοκοπία. Κράτη αναγκασμένα επιπλέον να επιβάλουν δραστικά προγράμματα δημοσιονομικής αusterότητας στους πολίτες τους προκειμένου να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των κερδοσκόπων. Κάτι που εξοργίζει εκατομμύρια Ευρωπαίους μισθωτούς.

Έτσι, μέσα σε κοινωνίες όπου η κοινωνική συνοχή θρυμματίζεται, οι πλούσιοι εξακολουθούν να πλουτίζουν ενώ ο αριθμός των ανέργων και των επισφαλώς απασχολούμενων εκρήγνυται. Για πόσον καιρό οι άνθρωποι θα υποστηρίζουν μια τέτοια κατάσταση; Το ίδιο το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), πιστός υπηρέτης του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού κλάδου, είχε προειδοποιήσει, στις 17 του περασμένου Μαρτίου, πως αν δεν μεταρρυθμιστεί το χρηματοπιστωτικό σύστημα, «θα υπάρξουν κοινωνικές εξεγέρσεις».

«Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» 18 Απριλίου 2010, [Κούτσης Θανάσης (μτφ)]

Σημειώσεις:

[1] Ως «φτωχός» θεωρείται το άτομο που ζει με λιγότερο από το 50% του μέσου κατά κεφαλήν εισοδήματος μιας δεδομένης χώρας. Στη Γαλλία, το κατώφλι της φτώχειας τοποθετείται στα 2.000 ευρώ το μήνα για ένα ζευγάρι με δύο παιδιά.

[2] Βλ. «The Social Situation in the European Union 2007» («Η κοινωνική κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2007»), Βρυξέλλες.

B. Εργασίες

B1. Δημιουργήστε πλαγιότιτλο για κάθε παράγραφο (12 μονάδες)

B2. Με τη βοήθεια των πλαγιότιτλων χωρίστε το άρθρο σε νοηματικές ενότητες και τιτλοφορήστε τις. (13 μονάδες)

B3. Με ποιον τρόπο και ποια μέσα πειθούς αναπτύσσει το σκεπτικό του ο αρθρογράφος στην πέμπτη παράγραφο (Ο κυριότερος μετασχηματισμός... περίφημη «πράσινη απόδειξη»); (10 μονάδες)

B4. Ο αρθρογράφος σε όλο το άρθρο του κάνει χρήση της αναφορικής λειτουργίας της γλώσσας. Μετασχηματίστε την προτελευταία παράγραφο («Πώς είναι δυνατό κάτι τέτοιο... Ευρωπαίους μισθωτούς»), ώστε να μεταδίδει τις ίδιες πληροφορίες αλλά με κυρίαρχη τη συγκινησιακή («ποιητική») λειτουργία της γλώσσας. (15 μονάδες)

B5. Βρείτε πέντε οικονομικούς όρους (λέξεις ή φράσεις) του κειμένου. (5 μονάδες)

B6. Αντικαταστήστε τις ακόλουθες λέξεις με συνώνυμες σύμφωνα με τη σημασία που έχουν στο συγκεκριμένο συγκείμενο: ζώδη, αγγίζουν, σύστημα, αποκοινωνικοποίηση, υπαγορεύει. (5 μονάδες)

Γ. Παραγωγή λόγου: Ζείτε μια νεανική ηλικία σε εποχή οξύτατης ανεργίας για τους νέους (64% των νέων ήταν άνεργοι τον Ιούλιο του 2013). Συντάξτε μια επιστολή εκ μέρους των νέων της Ελλάδας προς τους επικεφαλής των πολιτικών ομάδων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην οποία θα παρουσιάζετε τις επιπτώσεις της νεανικής ανεργίας της εποχής μας και θα προτείνετε νέους τρόπους και πολιτικές για την αντιμετώπιση των επώδυνων συνεπειών της ανεργίας στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη. (500-600 λέξεις) (40 μονάδες).

4^ο δίωρο

Την Πέμπτη 20/3/2014 την 3^η και την 4^η ώρα στην αίθυσά μου συνεχίσαμε την

εφαρμογή του σεναρίου υλοποιώντας το 4^ο δίωρο. Προτίμησα να δουλέψουν οι τέσσερις ομάδες με τα Φύλλα Εργασίας (βλ. [Φύλλα Εργασίας](#)) και οι δυο ομάδες με το κείμενο του Μπάρμπερ (από τους Θεματικούς Κύκλους) σε φωτοτυπίες, ενώ οι δυο άλλες ομάδες με την ομιλία Καραμανλή από τα διδακτικά τους εγχειρίδια. Ταυτόχρονα είχα μοιράσει και τη θεωρία για το επικοινωνιακό πλαίσιο της ομιλίας και του άρθρου σε φωτοαντίγραφα, αν και θα μπορούσαμε να το αντλήσουμε από το wiki μου. Επέλεξα όμως να το έχουμε σε φωτοαντίγραφα αφενός για να μπορούμε να δουλέψουμε στην αίθουσά μου, επειδή δεν ήταν βέβαιη η διαθεσιμότητα του εργαστηρίου πληροφορικής, και αφετέρου επειδή είχαν ήδη σε προηγούμενο σενάριο δουλέψει με το wiki και είναι πια εξοικειωμένοι.

Στην πρώτη ομάδα είχα μια μαθήτρια που δεν βοηθούσε στην ομαδική εργασία και της έκανα ευγενικά συστάσεις. Στη δεύτερη ομάδα ήταν δύο οι αντίστοιχες περιπτώσεις μειωμένης συμμετοχής. Χωρίς να προκαλέσω εντάσεις, προσπάθησα να τους εμπλέξω. Οι άλλες δυο ομάδες λειτουργούσαν άριστα και με πολλή διάθεση. Η τέταρτη ομάδα κατά την επεξεργασία του κειμένου του Μπάρμπερ εντοπίζει δυσκολία κατανόησης της χρησιμοποιούμενης ορολογίας. Αυτό διατύπωσε ένα από τα μέλη της ομάδας.

Με το τέλος της πρώτης ώρας του διώρου οι ομάδες έχουν ετοιμάσει τις απαντήσεις των ερωτήσεων 1, 2 και 3. Οι ομάδες σύμφωνα με το σενάριο καταγράφουν σε τετράδιο τις απαντήσεις των ερωτήσεων, προκειμένου να τις παρουσιάσουν στην ολομέλεια στο τέλος της δεύτερης ώρας. Δυο ομάδες, η δεύτερη και η τρίτη, έμειναν και στη διάρκεια του διαλείμματος μέσα στην αίθουσα και συνέχισαν την εργασία. Η πρώτη ομάδα στην αρχή της 2^{ης} ώρας είχε ολοκληρώσει τη γραπτή καταγραφή των απαντήσεων. Η τέταρτη ομάδα δυσκολεύτηκε και καθυστερούσε στη δεύτερη ερώτηση επιδιώκοντας την άριστη απάντηση και επενέβην υπενθυμίζοντας τον υπολειπόμενο χρόνο. Η δεύτερη ομάδα στην αρχή της δεύτερης ώρας κέρδισε δυο μαθήτριες που έλειπαν αλλά έχασε δυο μαθητές, τους ολίγον αδιάφορους της πρώτης ώρας.

Η παρουσίαση από τις τέσσερις ομάδες κράτησε περίπου δεκαπέντε λεπτά και ολοκληρώθηκε με την ολοκλήρωση της ώρας. Μισό λεπτό μετά το κτύπημα του κουδουνιού. Οι εκπρόσωποι (1 ή 2 ανά ομάδα) ολοκλήρωσαν την παρουσίαση σε 3-4 λεπτά ανά ομάδα. Κατά την παρουσίαση της πρώτης ομάδας η τέταρτη ομάδα δεν είχε ολοκληρώσει την ετοιμασία και συνεργάζονταν, οπότε επενέβην και ζήτησα να διακοπεί η προετοιμασία αυτή.

Οι μαθητές ήρθαν με διάθεση και προθυμία (πλην των ελαχίστων) και από την αρχή του διώρου δούλεψαν με προσήλωση και με ενδιαφέρον. Αυτή είναι μια διαπίστωση που δεν μπορούσα να την κάνω νωρίτερα, αλλά σταδιακά κατακτιέται μια νέα κουλτούρα ομαδοσυνεργατικής εργασίας με διάθεση και ενδιαφέρον.

Στις ανωτέρω φωτογραφίες οι δυο από τις τέσσερις ομάδες.

Στα Τεκμήρια έχω δυο ηχητικά αρχεία (Παρουσίαση α΄ μέρος και Παρουσίαση β΄ μέρος) στα οποία έχουν μαγνητοφωνηθεί οι προφορικές παρουσιάσεις στην ολομέλεια από τους εκπροσώπους των τεσσάρων ομάδων. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειώσω ότι ένα ελάχιστο μέρος στο τέλος της τέταρτης ομάδας χάθηκε στην προσπάθεια να τα μοντάρω και γι' αυτό απέφυγα να επέμβω στο υπόλοιπα σημεία. Γι' αυτό θα ακούσετε άλλους ομιλητές να επιβάλλονται στο ακροατήριο κι άλλους όχι, και εμένα, τον διδάσκοντα, να προσπαθώ να υλοποιήσω την παρουσίαση και τη μαγνητοφώνηση με παράλληλη προσπάθεια να κρατήσω το τμήμα ήσυχο. Το συμπέρασμα που εύκολα συνάγεται από τα δυο αυτά ηχητικά αρχεία είναι πως χρειάζεται πολλή δουλειά και πολύς κόπος, ώστε να μπορέσουν οι μαθητές μας να παρουσιάζουν προφορικά με σταθερό λόγο, χωρίς φόβο και χωρίς γέλια ή άλλες παρεκτροπές. Χρειάζεται αυτή η διαφορετική κουλτούρα να οικοδομηθεί σταδιακά.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο Εργασίας (κοινό για όλες τις ομάδες)

- α) το απόσπασμα από την Επιστολή προς Κορινθίους του Αποστόλου Παύλου που ακούγεται στο μουσικό κομμάτι (βλ. στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ)
- β) το άρθρο για την τριλογία του Κισλόφσκι (βλ. στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ)
- γ) ερωτήσεις για διερευνητική προσέγγιση του θέματος:

- i. Σε τι παραπέμπουν τα ονόματα των τριών ταινιών της τριλογίας του Κισλόφσκι;
- ii. Πώς συνδέεται το μήνυμα της τριλογίας με την ευρωπαϊκή ιστορία;
- iii. Η ιστορία της χώρας αυτής (της Γαλλίας) πώς συνδέεται με την Ευρώπη συνολικά; (Αναζητήστε στο Wikipedia τα μηνύματα της Γαλλικής Επανάστασης και ιδίως τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη)

Εργασία από ομάδες: Δημιουργήστε ένα αρχείο Παρουσίασης επιλέγοντας τα πιο σημαντικά κατά τη γνώμη σας κηρύγματα της Γαλλικής Επανάστασης και της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη που αφορούν την εποχή μας.

Εργασία σε ολομέλεια: Σε ολομέλεια παρουσιάζονται από τις ομάδες τα αρχεία Παρουσίασης και επιλέγονται τα πιο σημαντικά από τα μηνύματα της Γαλλικής Επανάστασης, τα οποία αναγράφονται στον πίνακα.

2^ο Φύλλο Εργασίας (κοινό για όλες τις ομάδες)

Bernard Knox, «Οι αρχαιότεροι νεκροί λευκοί Ευρωπαίοι άνδρες και άλλες σκέψεις για την κλασική παιδεία»

Αυτά για τον τόπο, αλλά τι γίνεται με τους ανθρώπους; Η αρχική απογοήτευση που νιώθουν οι περισσότεροι ελληνοιστές όταν αντιμετωπίζουν για πρώτη φορά τους Νεοέλληνες οφείλεται αποκλειστικά στις αυταπάτες που κουβαλούν μαζί τους. Η Αγγλία και η Γερμανία αποτελούσαν τα δύο μεγάλα κέντρα των ελληνικών σπουδών τον 19ο αιώνα. Και τα δύο έθνη έπλασαν μια εικόνα των αρχαίων Ελλήνων που είχε να κάνει περισσότερο με έναν ιδεώδη εαυτό παρά με την πραγματικότητα. Σε αυτήν την παρανόηση ενθαρρύνθηκαν από το γεγονός ότι η αρχαία ελληνική τέχνη ήταν γνωστή κατά τον 19ο αιώνα κυρίως με τη μορφή της γλυπτικής. Αττικά αγγεία που ως επί το πλείστον προέρχονταν από ετρουσκικούς τάφους έπαιρναν την ετικέτα «ετρουσκικά» έως τα τέλη του αιώνα. Και η γλυπτική ή τουλάχιστον το άβαφο μάρμαρο της ζωφόρου του Παρθενώνα επιτρέπει στον θεατή να ντύσει τη σιωπηρή επιφάνεια με όποια χρώματα θελήσει. «Αν τα άλογα είχαν θεούς... και τους απεικόνιζαν ... θα τους έδιναν μορφή αλόγων», είχε παρατηρήσει πριν από αιώνες ο Ξενοφάνης· και αρκεί να κοιτάξουμε τα πιο φτηνά αγγλικά και αμερικανικά μυθιστορήματα -τα πιο ασφαλή αποδεικτικά στοιχεία για τις βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις και τα εδραιωμένα στερεότυπα ενός λαού- για να δούμε τι είδους εικόνα είχε σχηματιστεί στον νου των Δυτικών για τους αρχαίους Έλληνες. Σ' αυτά τα μυθιστορήματα πολλές φορές ο ήρωας παρομοιάζεται με «Έλληνα θεό». Προχωρώντας την ανάγνωση διαπιστώνουμε ότι είναι πάνω από 1.80, με γαλάζια μάτια και χρυσόξανθα μαλλιά. Στην πραγματικότητα μοιάζει ακριβώς στο εδουαρδιανό ιδεώδες του προπτυχιακού φοιτητή της Οξφόρδης. Δεν αποτελεί επομένως μυστήριο που η πρώτη εικόνα από τον κόσμο στον Πειραιά την ημέρα και στην Ομόνοια τη νύχτα προκαλεί σοκ στον δυτικό ελληνοιστή.

Και όμως δεν υπάρχει κανένας λόγος γι' αυτό. Τα αγγεία που φέρουν μορφές με μαύρα μαλλιά και μαύρα γένια και, ακόμη περισσότερο, τα χρωματισμένα αρχαϊκά

γλυπτά στο Μουσείο της Ακρόπολης δίνουν μια εικόνα των αρχαίων Ελλήνων που μοιάζει εκπληκτικά με αυτή των Νεοελλήνων. Στο μουσείο αυτό υπάρχει μια κόρη με πλούσια μαύρα μαλλιά και σκούρα, μεγάλα μάτια, τις σύγχρονες αδελφές της οποίας μπορεί κανείς να δει κάθε μέρα να περπατούν στην οδό Σταδίου. Και όπως και να 'ναι, τα αρχαία κείμενα δεν προσφέρουν καμιά βάση γι' αυτήν τη δυτική αίσθηση (υποσυνείδητη και ως εκ τούτου ισχυρότερη) ότι οι αρχαίοι Έλληνες ήταν ψηλοί, ξανθοί, γαλανομάτηδες. Ο «ξανθός Μενέλαος» μπορεί να ήταν όντως ξανθομάλλης, αν και η λέξη είναι πιθανότερο να σημαίνει κοκκινομάλλης ή καστανομάλλης, όμως σίγουρα το γεγονός ότι αποκαλείται τόσο συχνά «ξανθός» υποδηλώνει ότι οι άλλοι *Αχαιοί στρατηγοί* δεν ήταν. Και στην *Αντιγόνη* του Σοφοκλή, όταν ο χορός θέλει να πει «από τότε που ήμουνα νέος» λέει «από τότε που τ' άσπρα μου μαλλιά ήταν ακόμη μαύρα»,

... ἐξ ὅτου λευκὴν ἐγὼ τήνδ' ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι
τρίχα

(στ. 1091-2)

Αλλά δεν μοιάζει μόνο στην εμφάνιση με τους προγόνους του ο σημερινός Έλληνας. Οι άνδρες που κάθονται στο καφενείο και συζητούν τις τελευταίες διαδόσεις παίζοντας ατέλειωτες παρτίδες τάβλι δεν είναι διαφορετικοί από τους άνδρες που κάθονταν δίπλα στην πηγή στην Κόρινθο παίζοντας πεσσούς (φαίνεται πως ήταν σχεδόν το ίδιο παιχνίδι), από τους οποίους ο *παιδαγωγός* στη *Μήδεια* του Ευριπίδη άκουσε τη φήμη ότι η κυρά του θα εξοριζόταν. Οι αρχαίοι Έλληνες ήταν περίφημοι δρομείς, ιδίως αρματοδρόμοι. Όποιος πρόκειται να κάνει την πρώτη του διαδρομή με ταξί στην κεντρική Αθήνα θα 'ταν καλό να προετοιμαστεί ψυχολογικά διαβάζοντας την περιγραφή της αρματοδρομίας από την *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή. Κάποτε σκέφτηκα να γράψω μια πινδαρική ωδή για έναν οδηγό που κατάφερε να με πάει στον σιδηροδρομικό σταθμό σε ώρα αιχμής οδηγώντας ως επί το πλείστον πάνω στα πεζοδρόμια. Και για να μιλήσουμε κάπως σοβαρότερα, η ίδια ευθιξία ως προς την προσωπική τιμή που βρίσκεται

στη ρίζα του θυμού του Αχιλλέα διέπει και σήμερα τις σχέσεις των ανθρώπων στη σύγχρονη Ελλάδα. Η ελληνική κοινωνία εξακολουθεί να καλλιεργεί στο άτομο μια ισχυρή αίσθηση των προνομίων του, ανεξάρτητα από το πόσο μικρά είναι, των δικαιωμάτων του, ανεξάρτητα από το πόσο περιορισμένα είναι, της προσωπικής του αξίας, ανεξάρτητα από το πόσο χαμηλή είναι. Και για να την υπερασπιστεί, δεν θα σταματήσει, όπως ο Αχιλλέας, σε τίποτα. Ακόμη και το όνομά της παραμένει το ίδιο: *φιλότιμο, φιλοτιμία*. Αλλά και στην ευρύτερη κλίμακα της εθνικής πολιτικής, λίγα έχουν αλλάξει. Η νεότερη ελληνική πολιτική δεν διαθέτει καλύτερο αναλυτή από τον Θουκυδίδη, του οποίου η ζοφερή περιγραφή της Αθήνας στα τέλη του πέμπτου αιώνα π.Χ. φαίνεται να προεικονίζει τα τραγικά γεγονότα του 1940-50. Όσο πιο πολύ ζει κανείς στη νεότερη Ελλάδα, τόσο πιο πολύ αναγκάζεται να δει το νεότερο στο φως του αρχαίου αλλά και να ξαναδιαβάσει τους αρχαίους Έλληνες με νέα ματιά αντλημένη από τη γνώση του νεότερου.

2. Ερωτήσεις:

- i. Ποια παρεξήγηση προσπαθεί να διαλύσει ο κλασικός φιλόλογος;
- ii. Ποια στάση κρατά έναντι των σύγχρονων Ελλήνων;
- iii. Πού αποδίδετε τη στάση αυτήν;
- iv. Η άποψη του Κνοχ είναι η κοινή άποψη που έχουν οι σημερινοί Ευρωπαίοι για την Ελλάδα;
- v. Ποιος διαμορφώνει την κοινή γνώμη της Ευρώπης για την Ελλάδα;
- vi. Ποια στάση έχουμε στην Ελλάδα για τους ξένους, Ευρωπαίους αλλά και μετανάστες από τον Τρίτο Κόσμο;
- vii. Ποιος διαμορφώνει την ελληνική κοινή γνώμη στην Ελλάδα για τους ξένους;

Εργασία σε ολομέλεια: Οι ομάδες παρουσιάζουν τις σκέψεις τους και αναπτύσσεται διάλογος γύρω από τις απαντήσεις των ομάδων. Ακολουθεί η γραπτή εργασία.

Γραπτή εργασία: Δημιουργήστε ένα κείμενο δυο παραγράφων που αναπτύσσονται με αιτιολόγηση για τη στάση των ξένων για την Ελλάδα και των Ελλήνων για τους ξένους.

Οι ομάδες παρουσιάζουν προφορικά τα κείμενά τους και ελέγχονται τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και -κυρίως- ως προς τον τρόπο ανάπτυξης. Στο σημείο αυτό υπενθυμίζεται η θεωρία για την παράγραφο αιτιολόγησης.

3ο Φύλλο Εργασίας (κοινό για όλες τις ομάδες)

α) Αρχικά μαθητικές παράγραφοι που έχω παραλάβει μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μοιράζονται σε ένα Φύλλο Εργασίας με χώρο για σχόλια και για αιτιολογημένη αξιολόγηση της επάρκειάς τους ως προς τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται και του τρόπου ανάπτυξής τους.

Οι ομάδες επεξεργάζονται τις παραγράφους που υπάρχουν στο φύλλο για 15 περίπου λεπτά. Κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας τους αυτής ελέγχουν κατ' αρχάς τους τρόπους ανάπτυξης και τη δομή των παραγράφων, εντοπίζουν τους χρησιμοποιούμενους τρόπους και τυχόν αδυναμίες ή σφάλματα. Ακολούθως συγκεντρώνουν τα επιχειρήματα-κατηγορίες ή συκοφαντίες εναντίον της Ελλάδας και τα αξιολογούν. Τοποθετούνται επί των επιχειρημάτων διαπιστώνοντας την αλήθεια ή την αναλήθεια της επιχειρηματολογίας σε βάρος της Ελλάδας.

β) Συγκέντρωση με αναγραφή στον πίνακα (από τον διδάσκοντα) των θέσεων-απόψεων που συγκέντρωσαν οι μαθητές ατομικά ή σε ομάδες εναντίον της Ελλάδας, αξιολόγησή τους ως προς το περιεχόμενο και εκτίμησή τους ως προς την οργάνωση και τη δομή.

4^ο Φύλλο Εργασίας (ομάδα α' είναι οι «φιλόλογοι»)

Δίνονται τα ποιήματα «Η ντροπή της Ευρώπης» και «Καταραμένε Έλληνα» χωρίς τα ονόματα των συγγραφέων.

«Η Ντροπή της Ευρώπης»

Στο χάος κοντά, γιατί δεν συμμορφώθηκε στις αγορές· κι Εσύ μακριά από τη Χώρα, που Σου χάρισε το λίκνο.

Όσα Εσύ με την ψυχή ζήτησες και νόμισες πως βρήκες, τώρα θα καταλυθούν, και θα εκτιμηθούν σαν σκουριασμένα παλιοσίδερα.

Σαν οφειλέτης διαπομπευμένος και γυμνός, υποφέρει μια Χώρα· κι Εσύ, αντί για το ευχαριστώ που της οφείλεις, προσφέρεις λόγια κενά.

Καταδικασμένη σε φτώχεια η Χώρα αυτή, που ο πλούτος της κοσμεί Μουσεία: η λεία που Εσύ φυλάττεις.

Αυτοί που με τη δύναμη των όπλων είχαν επιτεθεί στη Χώρα την ευλογημένη με νησιά, στον στρατιωτικό τους σάκο κουβαλούσαν τον Χέλντερλιν.

Ελάχιστα αποδεκτή Χώρα, όμως οι πραξικοπηματίες της, κάποτε, από Εσένα, ως σύμμαχοι έγιναν αποδεκτοί.

Χώρα χωρίς δικαιώματα, που η ισχυρογνώμονη εξουσία ολοένα και περισσότερο της σφίγγει το ζωνάρι.

Σ' Εσένα αντιστέκεται φορώντας μαύρα η Αντιγόνη, και σ' όλη τη Χώρα πένθος ντύνεται ο λαός, που Εσένα φιλοξένησε.

Όμως, έξω από τη Χώρα, του Κροίσου οι ακόλουθοι και οι όμοιοί του όλα όσα έχουν τη λάμψη του χρυσού στοιβάζουν στο δικό Σου θησαυροφυλάκιο.

Πιες επιτέλους, πιες! κραυγάζουν οι εγκάθετοι των Επιτρόπων· όμως ο Σωκράτης, με οργή Σου επιστρέφει το κύπελλο γεμάτο ως επάνω.

Θα καταραστούν εν χορώ ό,τι είναι δικό Σου οι θεοί, που τον Όλυμπο τους η δική Σου θέληση ζητάει ν' απαλλοτριώσει.

Στερημένη από πνεύμα, Εσύ θα φθαρείς χωρίς τη Χώρα, που το πνεύμα της, Εσένα, Ευρώπη, εδημιούργησε.

(Μετάφραση: Πατρίτσια Αδαμοπούλου)

«Καταραμένε Έλληνα»:

Καταραμένε Έλληνα

Όπου και να γυρίσω τη σκέψη μου,

Όπου και να στέψω την ψυχή μου

Μπροστά μου σε βρίσκω...

Τέχνη λαχταρώ, ποίηση, θέατρο,

Αρχιτεκτονική, εσύ μπροστά μου.

Μπροστάρης και αξεπέραστος.

Επιστήμη ζητώ, Μαθηματικά,

Φιλοσοφία, Ιατρική, εσύ μπροστάρης

και αξεπέραστος. Για δημοκρατία

διψώ, ισονομία και ισοπολιτεία, εσύ

μπροστάρης και αξεπέραστος.

Αθλητισμό γυρεύω, το γιατρικό

Του κορμιού μου, εσύ μπροστάρης και

αξεπέραστος. Καταραμένε Έλληνα,

καταραμένη γνώση, γιατί να σε

αγγίζω; Γιατί να καταλάβω πόσο μικρός είμαι;

Ασήμαντος και μηδενικό,

Γιατί δεν με αφήνετε στη δυστυχία μου;

1^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το πρώτο ποίημα και εντοπίστε τα σημεία που αφορούν τον χώρο αρμοδιότητάς σας.

2^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το δεύτερο ποίημα και αφού καταγράψετε τις επιστήμες, τις τέχνες και τις δραστηριότητες που αναφέρονται, αναζητήστε στο διαδίκτυο πρωτοπόρους επιστήμονες και καλλιτέχνες καθώς και αθλητές ή άλλους εκπροσώπους που δημιούργησαν ή προήγαγαν τον συγκεκριμένο χώρο κατά την αρχαιότητα.

3^η ερώτηση (για τις ομάδες α' και β'): Αναζητήστε στο διαδίκτυο τον συγγραφέα του πρώτου ποιήματος καθώς και την πρώτη γερμανόγλωσση και αντίστοιχα την πρώτη ελληνόγλωσση δημοσίευση του ποιήματος. Τι παρατηρείτε για την εποχή και τον χρόνο δημοσίευσής του στη γερμανική και την ελληνική γλώσσα;

4^η ερώτηση (για τις ομάδες α' και β'): Δημιουργήστε ένα αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα καταχωρίσετε τις αναφορές των ποιημάτων που θα εντοπίσετε και συνοδεύστε αυτές τις αναφορές με εικόνες ή βίντεο που θα βρείτε στο διαδίκτυο προσθέτοντας τους αναγκαίους υπερδεσμούς.

5^η ερώτηση κοινή για όλες τις ομάδες: Τι καταλαβαίνουμε από την περίπτωση του ποιήματος «Καταραμένη Έλληνα» για τις δυνατότητες αλλά και τις παγίδες που κρύβει το διαδίκτυο;

4^ο Φύλλο Εργασίας (ομάδα β' είναι οι «μυθολόγοι-αρχαιολόγοι»)

Δίνονται τα ποιήματα «Η ντροπή της Ευρώπης» και «Καταραμένε Έλληνα» χωρίς τα ονόματα των συγγραφέων.

«Η Ντροπή της Ευρώπης»

Στο χάος κοντά, γιατί δεν συμμορφώθηκε στις αγορές· κι Εσύ μακριά από τη Χώρα, που Σου χάρισε το λίκνο.

Όσα Εσύ με την ψυχή ζήτησες και νόμισες πως βρήκες, τώρα θα καταλυθούν, και θα εκτιμηθούν σαν σκουριασμένα παλιοσίδερα.

Σαν οφειλέτης διαπομπευμένος και γυμνός, υποφέρει μια Χώρα· κι Εσύ, αντί για το ευχαριστώ που της οφείλεις, προσφέρεις λόγια κενά.

Καταδικασμένη σε φτώχεια η Χώρα αυτή, που ο πλούτος της κοσμεί Μουσεία: η λεία που Εσύ φυλάττεις.

Αυτοί που με τη δύναμη των όπλων είχαν επιτεθεί στη Χώρα την ευλογημένη με νησιά, στον στρατιωτικό τους σάκο κουβαλούσαν τον Χέλντερλιν.

Ελάχιστα αποδεκτή Χώρα, όμως οι πραξικοπηματίες της, κάποτε, από Εσένα, ως σύμμαχοι έγιναν αποδεκτοί.

Χώρα χωρίς δικαιώματα, που η ισχυρογνώμονη εξουσία ολοένα και περισσότερο της σφίγγει το ζωνάρι.

Σ' Εσένα αντιστέκεται φορώντας μαύρα η Αντιγόνη, και σ' όλη τη Χώρα πένθος ντύνεται ο λαός, που Εσένα φιλοξένησε.

Όμως, έξω από τη Χώρα, του Κροίσου οι ακόλουθοι και οι όμοιοί του όλα όσα έχουν τη λάμψη του χρυσού στοιβάζουν στο δικό Σου θησαυροφυλάκιο.

Πιες επιτέλους, πιες! κραυγάζουν οι εγκάθετοι των Επιτρόπων· όμως ο Σωκράτης, με οργή Σου επιστρέφει το κύπελλο γεμάτο ως επάνω.

Θα καταραστούν εν χορώ ό,τι είναι δικό Σου οι θεοί, που τον Όλυμπο τους η δική Σου θέληση ζητάει ν' απαλλοτριώσει.

Στερημένη από πνεύμα, Εσύ θα φθαρείς χωρίς τη Χώρα, που το πνεύμα της, Εσένα, Ευρώπη, εδημιούργησε.

(Μετάφραση: Πατρίτσια Αδαμοπούλου)

«Καταραμένη Έλληνα»:

Καταραμένη Έλληνα

Όπου και να γυρίσω τη σκέψη μου,

Όπου και να στέψω την ψυχή μου

Μπροστά μου σε βρίσκω...

Τέχνη λαχταρώ, ποίηση, θέατρο,

Αρχιτεκτονική, εσύ μπροστά μου.

Μπροστάρης και αξεπέραστος.

Επιστήμη ζητώ, Μαθηματικά,

Φιλοσοφία, Ιατρική, εσύ μπροστάρης

και αξεπέραστος. Για δημοκρατία

διψώ, ισονομία και ισοπολιτεία, εσύ

μπροστάρης και αξεπέραστος.

Αθλητισμό γυρεύω, το γιατρικό

Του κορμιού μου, εσύ μπροστάρης και

αξεπέραστος. Καταραμένη Έλληνα,

καταραμένη γνώση, γιατί να σε
αγγίζω; Γιατί να καταλάβω πόσο μικρός είμαι;
Ασήμαντος και μηδενικό,
Γιατί δεν με αφήνετε στη δυστυχία μου;

1^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το πρώτο ποίημα και εντοπίστε τα σημεία που αφορούν τον χώρο αρμοδιότητάς σας.

2^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το δεύτερο ποίημα και αφού καταγράψετε τις επιστήμες, τις τέχνες και τις δραστηριότητες που αναφέρονται, αναζητήστε στο διαδίκτυο πρωτοπόρους επιστήμονες και καλλιτέχνες καθώς και αθλητές ή άλλους εκπροσώπους που δημιούργησαν ή προήγαγαν τον συγκεκριμένο χώρο κατά την αρχαιότητα.

3^η ερώτηση (για τις ομάδες α' και β'): Αναζητήστε στο διαδίκτυο τον συγγραφέα του πρώτου ποιήματος καθώς και την πρώτη γερμανόγλωσση και αντίστοιχα την πρώτη ελληνόγλωσση δημοσίευση του ποιήματος. Τι παρατηρείτε για την εποχή και τον χρόνο δημοσίευσής του στη γερμανική και την ελληνική γλώσσα;

4^η ερώτηση (για τις ομάδες α' και β'): Δημιουργήστε ένα αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα καταχωρίσετε τις αναφορές των ποιημάτων που θα εντοπίσετε και συνοδεύστε αυτές τις αναφορές με εικόνες ή βίντεο που θα βρείτε στο διαδίκτυο προσθέτοντας τους αναγκαίους υπερδεσμούς.

5^η ερώτηση κοινή για όλες τις ομάδες: Τι καταλαβαίνουμε από την περίπτωση του ποιήματος «Καταραμένη Έλληνα» για τις δυνατότητες αλλά και τις παγίδες που κρύβει το διαδίκτυο;

4^ο Φύλλο Εργασίας (η ομάδα γ' είναι οι «πολιτικοί επιστήμονες και ιστορικοί»)

Δίνονται τα ποιήματα «Η ντροπή της Ευρώπης» και «Καταραμένε Έλληνα» χωρίς τα ονόματα των συγγραφέων.

«Η Ντροπή της Ευρώπης»

Στο χάος κοντά, γιατί δεν συμμορφώθηκε στις αγορές· κι Εσύ μακριά από τη Χώρα, που Σου χάρισε το λίκνο.

Όσα Εσύ με την ψυχή ζήτησες και νόμισες πως βρήκες, τώρα θα καταλυθούν, και θα εκτιμηθούν σαν σκουριασμένα παλιοσίδερα.

Σαν οφειλέτης διαπομπευμένος και γυμνός, υποφέρει μια Χώρα· κι Εσύ, αντί για το ευχαριστώ που της οφείλεις, προσφέρεις λόγια κενά.

Καταδικασμένη σε φτώχεια η Χώρα αυτή, που ο πλούτος της κοσμεί Μουσεία: η λεία που Εσύ φυλάττεις.

Αυτοί που με τη δύναμη των όπλων είχαν επιτεθεί στη Χώρα την ευλογημένη με νησιά, στον στρατιωτικό τους σάκο κουβαλούσαν τον Χέλντερλιν.

Ελάχιστα αποδεκτή Χώρα, όμως οι πραξικοπηματίες της, κάποτε, από Εσένα, ως σύμμαχοι έγιναν αποδεκτοί.

Χώρα χωρίς δικαιώματα, που η ισχυρογνώμονη εξουσία ολοένα και περισσότερο της σφίγγει το ζωνάρι.

Σ' Εσένα αντιστέκεται φορώντας μαύρα η Αντιγόνη, και σ' όλη τη Χώρα πένθος ντύνεται ο λαός, που Εσένα φιλοξένησε.

Όμως, έξω από τη Χώρα, του Κροΐσου οι ακόλουθοι και οι όμοιοί του όλα όσα έχουν τη λάμψη του χρυσού στοιβάζουν στο δικό Σου θησαυροφυλάκιο.

Πιες επιτέλους, πιες! κραυγάζουν οι εγκάθετοι των Επιτρόπων· όμως ο Σωκράτης, με οργή Σου επιστρέφει το κύπελλο γεμάτο ως επάνω.

Θα καταραστούν εν χορώ ό,τι είναι δικό Σου οι θεοί, που τον Όλυμπο τους η δική Σου θέληση ζητάει ν' απαλλοτριώσει.

Στερημένη από πνεύμα, Εσύ θα φθαρείς χωρίς τη Χώρα, που το πνεύμα της, Εσένα, Ευρώπη, εδημιούργησε.

(Μετάφραση: Πατρίτσια Αδαμοπούλου)

«Καταραμένε Έλληνα»:

Καταραμένε Έλληνα

Όπου και να γυρίσω τη σκέψη μου,

Όπου και να στέψω την ψυχή μου

Μπροστά μου σε βρίσκω...

Τέχνη λαχταρώ, ποίηση, θέατρο,

Αρχιτεκτονική, εσύ μπροστά μου.

Μπροστάρης και αξεπέραστος.

Επιστήμη ζητώ, Μαθηματικά,

Φιλοσοφία, Ιατρική, εσύ μπροστάρης

και αξεπέραστος. Για δημοκρατία

διψώ, ισονομία και ισοπολιτεία, εσύ

μπροστάρης και αξεπέραστος.

Αθλητισμό γυρεύω, το γιατρικό

Του κορμιού μου, εσύ μπροστάρης και

αξεπέραστος. Καταραμένε Έλληνα,

καταραμένη γνώση, γιατί να σε
αγγίζω; Γιατί να καταλάβω πόσο μικρός είμαι;
Ασήμαντος και μηδενικό,
Γιατί δεν με αφήνετε στη δυστυχία μου;

1^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το πρώτο ποίημα και εντοπίστε τα σημεία που αφορούν τον χώρο αρμοδιότητάς σας.

2^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το δεύτερο ποίημα και αφού καταγράψετε τις επιστήμες, τις τέχνες και τις δραστηριότητες που αναφέρονται, αναζητήστε στο διαδίκτυο πρωτοπόρους επιστήμονες και καλλιτέχνες καθώς και αθλητές ή άλλους εκπροσώπους που δημιούργησαν ή προήγαγαν τον συγκεκριμένο χώρο κατά την αρχαιότητα.

3^η ερώτηση (για τις ομάδες γ' και δ'): Αναζητήστε στο διαδίκτυο τον συγγραφέα του δεύτερου ποιήματος καθώς και την πρώτη γερμανόγλωσση και αντίστοιχα την πρώτη ελληνόγλωσση δημοσίευση του ποιήματος. Τι παρατηρείτε για την εποχή και τον χρόνο δημοσίευσής του στη γερμανική και την ελληνική γλώσσα;

4^η ερώτηση (για τις ομάδες γ' και δ'): Δημιουργήστε ένα αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα καταχωρίσετε τις αναφορές των ποιημάτων που θα εντοπίσετε και συνοδεύστε αυτές τις αναφορές με εικόνες ή βίντεο που θα βρείτε στο διαδίκτυο προσθέτοντας τους αναγκαίους υπερδεσμούς.

5^η ερώτηση κοινή για όλες τις ομάδες: Τι καταλαβαίνουμε από την περίπτωση του ποιήματος «Καταραμένη Έλληνα» για τις δυνατότητες αλλά και τις παγίδες που κρύβει το διαδίκτυο;

4^ο Φύλλο Εργασίας (η ομάδα δ' είναι οι «οικονομολόγοι»)

Δίνονται τα ποιήματα «Η ντροπή της Ευρώπης» και «Καταραμένε Έλληνα» χωρίς τα ονόματα των συγγραφέων.

«Η Ντροπή της Ευρώπης»

Στο χάος κοντά, γιατί δεν συμμορφώθηκε στις αγορές· κι Εσύ μακριά από τη Χώρα, που Σου χάρισε το λίκνο.

Όσα Εσύ με την ψυχή ζήτησες και νόμισες πως βρήκες, τώρα θα καταλυθούν, και θα εκτιμηθούν σαν σκουριασμένα παλιοσίδερα.

Σαν οφειλέτης διαπομπευμένος και γυμνός, υποφέρει μια Χώρα· κι Εσύ, αντί για το ευχαριστώ που της οφείλεις, προσφέρεις λόγια κενά.

Καταδικασμένη σε φτώχεια η Χώρα αυτή, που ο πλούτος της κοσμεί Μουσεία: η λεία που Εσύ φυλάττεις.

Αυτοί που με τη δύναμη των όπλων είχαν επιτεθεί στη Χώρα την ευλογημένη με νησιά, στον στρατιωτικό τους σάκο κουβαλούσαν τον Χέλντερλιν.

Ελάχιστα αποδεκτή Χώρα, όμως οι πραξικοπηματίες της, κάποτε, από Εσένα, ως σύμμαχοι έγιναν αποδεκτοί.

Χώρα χωρίς δικαιώματα, που η ισχυρογνώμονη εξουσία ολοένα και περισσότερο της σφίγγει το ζωνάρι.

Σ' Εσένα αντιστέκεται φορώντας μαύρα η Αντιγόνη, και σ' όλη τη Χώρα πένθος ντύνεται ο λαός, που Εσένα φιλοξένησε.

Όμως, έξω από τη Χώρα, του Κροΐσου οι ακόλουθοι και οι όμοιοί του όλα όσα έχουν τη λάμψη του χρυσού στοιβάζουν στο δικό Σου θησαυροφυλάκιο.

Πιες επιτέλους, πιες! κραυγάζουν οι εγκάθετοι των Επιτρόπων· όμως ο Σωκράτης, με οργή Σου επιστρέφει το κύπελλο γεμάτο ως επάνω.

Θα καταραστούν εν χορώ ό,τι είναι δικό Σου οι θεοί, που τον Όλυμπο τους η δική Σου θέληση ζητάει ν' απαλλοτριώσει.

Στερημένη από πνεύμα, Εσύ θα φθαρείς χωρίς τη Χώρα, που το πνεύμα της, Εσένα, Ευρώπη, εδημιούργησε.

(Μετάφραση: Πατρίτσια Αδαμοπούλου)

«Καταραμένε Έλληνα»:

Καταραμένε Έλληνα

Όπου και να γυρίσω τη σκέψη μου,

Όπου και να στέψω την ψυχή μου

Μπροστά μου σε βρίσκω...

Τέχνη λαχταρώ, ποίηση, θέατρο,

Αρχιτεκτονική, εσύ μπροστά μου.

Μπροστάρης και αξεπέραστος.

Επιστήμη ζητώ, Μαθηματικά,

Φιλοσοφία, Ιατρική, εσύ μπροστάρης

και αξεπέραστος. Για δημοκρατία

διψώ, ισονομία και ισοπολιτεία, εσύ

μπροστάρης και αξεπέραστος.

Αθλητισμό γυρεύω, το γιατρικό

Του κορμιού μου, εσύ μπροστάρης και

αξεπέραστος. Καταραμένε Έλληνα,

καταραμένη γνώση, γιατί να σε
αγγίζω; Γιατί να καταλάβω πόσο μικρός είμαι;
Ασήμαντος και μηδενικό,
Γιατί δεν με αφήνετε στη δυστυχία μου;

1^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το πρώτο ποίημα και εντοπίστε τα σημεία που αφορούν τον χώρο αρμοδιότητάς σας.

2^η ερώτηση (κοινή για όλες τις ομάδες): Μελετήστε το δεύτερο ποίημα και αφού καταγράψετε τις επιστήμες, τις τέχνες και τις δραστηριότητες που αναφέρονται, αναζητήστε στο διαδίκτυο πρωτοπόρους επιστήμονες και καλλιτέχνες καθώς και αθλητές ή άλλους εκπροσώπους που δημιούργησαν ή προήγαγαν τον συγκεκριμένο χώρο κατά την αρχαιότητα.

3^η ερώτηση (για τις ομάδες γ' και δ'): Αναζητήστε στο διαδίκτυο τον συγγραφέα του δεύτερου ποιήματος καθώς και την πρώτη γερμανόγλωσση και αντίστοιχα την πρώτη ελληνόγλωσση δημοσίευση του ποιήματος. Τι παρατηρείτε για την εποχή και τον χρόνο δημοσίευσής του στη γερμανική και την ελληνική γλώσσα;

4^η ερώτηση (για τις ομάδες γ' και δ'): Δημιουργήστε ένα αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα καταχωρίσετε τις αναφορές των ποιημάτων που θα εντοπίσετε και συνοδεύστε αυτές τις αναφορές με εικόνες ή βίντεο που θα βρείτε στο διαδίκτυο προσθέτοντας τους αναγκαίους υπερδεσμούς.

5^η ερώτηση κοινή για όλες τις ομάδες: Τι καταλαβαίνουμε από την περίπτωση του ποιήματος «Καταραμένη Έλληνα» για τις δυνατότητες αλλά και τις παγίδες που κρύβει το διαδίκτυο;

5^ο Φύλλο Εργασίας 1^{ης} και 2^{ης} ομάδας

Δίνεται στις ομάδες Α΄ και Β΄ η [ομιλία Καραμανλή για την υπογραφή της ένταξης της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες](#) (σσ. 72-75 του βιβλίου Έκφραση-Έκθεση Γ΄ Λυκείου). Οι ομάδες μελετούν τα κείμενα για 20-25 λεπτά.

Η πρώτη ομάδα διαβάζει τις παραγράφους 1-13 και η δεύτερη ομάδα τις παραγράφους 14-28 της ομιλίας Καραμανλή και απαντούν καταγράφοντας σημεία σε μορφή σχεδιαγράμματος τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- 1) Με ποια αφορμή γράφτηκε και εκφωνήθηκε η συγκεκριμένη ομιλία;
- 2) Συμβουλευτείτε το αρχείο [603 Επικοινωνιακό πλαίσιο ομιλίας](#) και εντοπίστε τα χαρακτηριστικά στοιχεία της ομιλίας σύμφωνα με τη θεωρία.
- 3) Ποια θέματα διαπραγματεύεται ο ομιλητής στις παραγράφους που μελετήσατε;
 - 1.
 - 2.
 - 3.
 - 4.
 - 5.
 - 6.
- 4) Βρείτε πέντε περιπτώσεις τρόπων πειθούς που χρησιμοποιεί ο ομιλητής στο απόσπασμα που μελετήσατε και τα μέσα που χρησιμοποιεί σε κάθε τρόπο.
- 5) Παρουσιάστε στην ολομέλεια σε 3-4 λεπτά τα θέματα του αποσπάσματός σας.
[Οι υπόλοιποι, πλην του ομιλητή και του γραμματέα, που σημειώνει στον πίνακα, κρατούν σημειώσεις στις ομάδες του.]
- 6) Στην ολομέλεια μαθητές-ακροατές υποβάλλουν ερωτήσεις διευκρινιστικές στους ομιλητές.

5^ο Φύλλο Εργασίας 3^{ης} και 4^{ης} ομάδας:

Δίνεται στις ομάδες Γ' και Δ' το κείμενο του Μπάρμπερ [«Ο ολοκληρωτισμός των ΜακΝτόναλντς»](#) από τους [«Θεματικούς Κύκλους»](#) για 20-25 λεπτά.

5^ο Φύλλο Εργασίας 3^{ης} ομάδας

Διαβάστε το κείμενο του Μπάρμπερ και απαντήστε καταγράφοντας σημεία σε μορφή σχεδιαγράμματος τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- 1) Ποιες προβλέψεις διατυπώνει για τη δύναμη των αγορών και του κεφαλαίου ο συγγραφέας;
- 2) Μέσω ποιων προσαδίων επιτυγχάνει τον σκοπό της η μαζική κουλτούρα;
- 3) Συμβουλευτείτε το αρχείο [602 Επικοινωνιακό πλαίσιο άρθρου](#) και εξετάστε:
 - (α) αν ο τίτλος ανταποκρίνεται στο άρθρο και
 - β) αν ο πρόλογος του άρθρου συμφωνεί με τη θεωρία σχετικά με τον πρόλογο των άρθρων
- 4) Βρείτε πέντε περιπτώσεις τρόπων πειθούς που χρησιμοποιεί ο αρθρογράφος στο άρθρο που μελετήσατε και τα μέσα που χρησιμοποιεί σε κάθε τρόπο.
- 5) Παρουσιάστε στην ολομέλεια σε 3-4 λεπτά τα προϊόντα της εργασίας σας.
[Οι υπόλοιποι, πλην του ομιλητή και του γραμματέα, που σημειώνει στον πίνακα, κρατούν σημειώσεις στις ομάδες του.]
- 6) Στην ολομέλεια μαθητές-ακροατές υποβάλλουν ερωτήσεις διευκρινιστικές στους ομιλητές.

5^ο Φύλλο Εργασίας 4ης ομάδας

Διαβάστε το κείμενο του Μπάρμπερ και απαντήστε, καταγράφοντας σημεία σε μορφή σχεδιαγράμματος, τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- 1) Ποιες προβλέψεις διατυπώνει για τη δύναμη και την επιβίωση της δημοκρατίας και των πολιτών ο συγγραφέας;
- 2) Μπορείτε να προτείνετε τρόπους αντίδρασης των πολιτών για την αποφυγή αυτού του κινδύνου αλλοτρίωσης και εξανδραποδισμού;

- 3) Συμβουλευτείτε το αρχείο [602 Επικοινωνιακό πλαίσιο άρθρου](#) και εξετάστε
- α) αν ο τίτλος ανταποκρίνεται στο άρθρο και
 - β) αν ο πρόλογος του άρθρου συμφωνεί με τη θεωρία σχετικά με τον πρόλογο των άρθρων.
- 4) Βρείτε πέντε περιπτώσεις τρόπων πειθούς που χρησιμοποιεί ο αρθρογράφος στο άρθρο που μελετήσατε και τα μέσα που χρησιμοποιεί σε κάθε τρόπο.
- 5) Παρουσιάστε στην ολομέλεια σε 3-4 λεπτά τα προϊόντα της εργασίας σας.
[Οι υπόλοιποι, πλην του ομιλητή και του γραμματέα, που σημειώνει στον πίνακα, κρατούν σημειώσεις στις ομάδες του.]
- 6) Στην ολομέλεια μαθητές-ακροατές υποβάλλουν ερωτήσεις διευκρινιστικές στους ομιλητές.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο στην πλήρη του μορφή είναι ίσως βαρύ και απαιτητικό σε χρόνο και δραστηριότητες. Ωστόσο, συνδυάζει την ικανοποίηση τόσο συμβατικών αναγκών όπως η κάλυψη της εξεταστέας ύλης και η άσκηση των μαθητών στον γραπτό λόγο σε συνθήκες και χρονικά πλαίσια εξετάσεων κι επομένως υπό αυτήν τη λογική μπορεί να προσφέρει παρά το μέγεθός του.

- α) Ωστόσο θα μπορούσε σε μια πιο σύντομη εκδοχή να αφαιρεθεί το τέταρτο δίωρο.
- β) Θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί και ως διαθεματικό σε συνδυασμό με την Κοινωνιολογία της Γ΄ Λυκείου ή και με τη Νεοελληνική Λογοτεχνία. Ειδικότερα η ανάλυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που γίνεται στο πρώτο δίωρο μπορεί να ιδωθεί στην ιστορική εξέλιξη της κατοχύρωσής τους ως πρώτη, δεύτερης και τρίτης γενιάς δικαιωμάτων.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο προβλέπει τη λειτουργία των ομάδων στο τρίτο δίωρο με βάση κείμενα που θα αναζητήσουν οι ίδιοι οι μαθητές στο διαδίκτυο ή στον γραπτό τύπο εναντίον της Ελλάδας. Αυτά τα δημοσιεύματα μπορεί να δυσκολέψουν τους μαθητές είτε επειδή δεν κατέχουν επαρκώς τις αντίστοιχες ξένες γλώσσες είτε κυρίως επειδή δεν έχουν σχετική ενημέρωση και εμπειρία στην αναζήτηση πολιτικής (και οικονομικής) αρθρογραφίας. Στο σημείο αυτό ίσως είναι χρήσιμο να προταθεί από τον φιλόλογο μια σχετική αρθρογραφία-δικτυογραφία, ιδίως αν το τμήμα έχει αρκετούς μαθητές άπειρους στην πολιτική ειδησεογραφία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bernard, K. 2005. *Οι αρχαιότεροι νεκροί λευκοί Ευρωπαίοι άνδρες και άλλες σκέψεις για την κλασική παιδεία.* (μτφρ. Νίκος Νταγιάντας). Αθήνα: Αλεξάνδρεια. σ. 114-117.

Βικιπαίδεια, Η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια: Γαλλική Επανάσταση.
<http://tinyurl.com/yfttwo2>

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες.* Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Στάμου, Φ., Τ. Τρανός & Σ. Χατζησαββίδης. 2004. Η «ανάγνωση» και η «παραγωγή» πολυτροπικότητας σε μαθησιακό περιβάλλον: πρώτες διαπιστώσεις από μια διδακτική εφαρμογή. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα. Πρακτικά της 24ης Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ, σ. 666-672.

Τσολάκης, Χ. 2011. *Έκφραση-Έκθεση για το ενιαίο λύκειο. Θεματικοί Κύκλοι.* Αθήνα: ΟΕΔΒ.

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C130/656/4183,19535/>